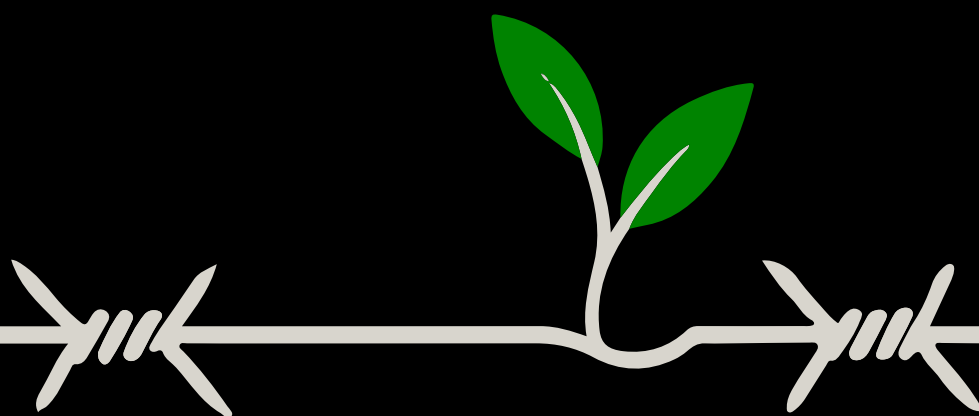

ANUARI 2024

LA SITUACIÓ DE L'ASIL DE CATALUNYA AL MÓN

Publicació: Comissió Catalana d'Acció pel Refugi (CCAR)

Coordinació: Dilara Ekmen

Redacció: Dilara Ekmen (CCAR)

Revisió: Gisela Cardús (CCAR)

Maquetació: Sara Lupiáñez (SOT)

Col·laboradors/res: Ainhoa Ruiz Benedicto (Observatori Bretxa/Centre Delàs) Aleksandra Semeriak (FCCD) Clara Piqueras, Beatrice Cavallari, Diego Boza (IDP)

www.ccar.cat

Any 2025

© Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, 2025.

Tret que s'indiqui el contrari, els continguts d'aquesta obra (excepte textos i imatges no creats per l'autor) estan subjectes a la llicència de Creative Commons: Creative Commons – Atribució-NoComercial 3.0 Espanya – CC BY-NC 3.0 ES

ANUARI 2024: LA SITUACIÓ DE L'ASIL DE CATALUNYA AL MÓN

	PREÀMBUL	5
	ANÀLISIS DE DADES	7
	GLOBAL	8
	Sol·licituds i reconeixement d'asil en augment, però insuficients	9
	Vies Dignes i Segures; encara molt limitades	10
	Desplaçament intern	10
	Gaza; l'impacte devastador d'un genocidi transmès en directe	12
	UNIÓ EUROPEA	14
	Països amb més sol·licituds de PI de la UE	15
	Geografia de l'asil: qui arriba i a quin país?	16
	Ucraïna; redibuixa Europa	17
	Taxes de reconeixement i incapacitat de resposta comuna	17
	Arribar a Europa; quan la única sortida es posar la vida en joc per mar o per terra	18
	Anàlisis CCAR: Per què han disminuït les sol·licituds?	19
	ESTAT ESPANYOL	20
	Nombre de sol·licituds de protecció internacional al 2024	20
	Principals Comunitats Autònomes receptores de sol·licituds	21
	On es presenten les sol·licituds a l'estat espanyol?	22
	Resolucions a l'estat espanyol; assignatura pendent	23
	Arribades Marítimes; Canàries la ruta més mortífera d'arribada a l'estat espanyol	25
	Anàlisis CCAR: Què ens preocupa del sistema de Protecció Internacional?	25
	CATALUNYA	27
	Model territorial concentrat: Barcelona punt de referència	28
	Accés de les persones refugiades a prestacions socials: desmuntant relats infundats	29
	Ucraïna, tres anys després	29
	Infants i joves sense referents familiars a Catalunya	29
	Anàlisis CCAR: Una nova realitat que necessita d'uns marcs de gestió de les migracions i l'asil actualitzats	31
	ELS TEMES DEL 2024	32
	Murs per a la (des)protecció internacional per Ainhoa Ruiz Benedicto	33
	Implementació efectiva de vies dignes i segures per Aleksandra Semeriak i Dilara Ekmen	38
	Barcelona Metròpolis d'Acolliment Climàtic: Una reflexió des de l'experiència del projecte BAMAC per Beatrice Cavallari, Clara Piqueras i Diego Boza	53
PART 1	RECOMANACIONS I PROPOSTES PER LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES: EUROPEES, ESTATALS I CATALANES.	61
PART 2		
PART 3		

PREÀMBUL

L'any 2024 ha estat un any ple de reptes per al dret d'asil i la protecció internacional. En un context marcat per una creixent instrumentalització política de la migració i el refugi, l'avenç de l'extrema dreta i l'enduriment global de les polítiques migratòries i d'asil, s'han consolidat tendències que qüestionen greument els fonaments del sistema de protecció internacional. L'augment dels desplaçaments forçosos a escala global contrasta amb la resposta dels Estats, centrada en el control de fronteres, l'externalització de responsabilitats i la reducció de garanties per a les persones sol·licitants de protecció internacional, refugiades i apàtrides. És especialment preocupant la deriva de la Unió Europea, que ha consolidat un model de gestió migratòria centrat en la dissuasió, la securització i l'erosió de les garanties jurídiques. Acords amb països que no respecten els drets humans, com Tunísia, Turquia o Líbia, el reforç de Frontex i la implementació del nou Pacte Europeu de Migració i Asil apunten cap a un sistema cada cop més restrictiu i menys compromès amb les seves obligacions internacionals. Cal apuntar, que aquesta tendència no és exclusiva d'Europa. També als Estats Units i en altres països del nord global s'han impulsat reformes i pràctiques que minven l'accés a la protecció internacional i debiliten la resposta humanitària. En aquest context, el dret d'asil, que hauria de ser una eina de salvaguarda per a qui fuig quan la seva vida es veu compromesa, està cada cop més desdibuixat, instrumentalitzat i amenaçat.

En aquest sentit, aquest anuari malauradament, ha de començar denunciant el genocidi a Gaza perpetrat per Israel. Aquest abominable fet que va iniciar a l'octubre del 2023 ha estat sens dubte el fet més execrable de tot el 2024, on les constants vulneracions als drets humans de les persones palestines només tenen antecedents en la brutalitat de la Segona Guerra Mundial. Una cadena d'accions vils i inhumanes executades pel govern de Netanyahu contràries al Dret Internacional Públic, als drets humans i al Dret Humanitari amb un impacte devastador sobre la població civil palestina, que ha estat víctima d'un bloqueig total, bombardejos indiscriminats polítics de fam i la destrucció deliberada d'infraestructures civils essencials que han provocat un nombre elevadíssim de morts i el desplaçament forçat de centenars de milers de persones atrapades en el que ja era la presó a cel obert més gran del món. Malgrat les contínues denúncies d'organismes internacionals i organitzacions de drets humans, la comunitat internacional i molt especialment la Unió Europea, ha mantingut una posició insuficient i ambigua, amb una manca de voluntat política per exigir l'alto el foc i garantir la protecció de la població civil, incloent-hi l'obertura de corredors humanitaris, l'aplicació de sancions i la suspensió dels acords de tota mena amb Israel. Aquesta inacció contribueix a la impunitat i posa en dubte el compromís real amb el dret internacional humanitari i amb una població que ja era refugiada en la seva pròpia terra. Per altra banda, altres conflictes congelats com els del Sudan, el Iemen, Malí o la situació a l'Afganis-

tan han provocat nous èxodes que reben escassa atenció mediàtica i política.

En l'àmbit europeu, l'aprovació del Pacte Europeu de Migració i Asil ha estat un dels grans esdeveniments de l'any en matèria d'asil i refugi. Aquest nou marc normatiu institucionalitza mecanismes que limiten greument l'accés efectiu al dret d'asil, com els procediments accelerats a frontera, la detenció i l'externalització de la responsabilitat a països tercers no segurs. La manca d'un sistema vinculant de repartiment de responsabilitats i l'absència d'un enfocament basat en els drets humans generen un risc real de regressió en la protecció de les persones que fugen de la violència, els conflictes o les persecucions però també aquelles que es veuen obligades a sortir per les condicions socials i econòmiques dels seus països d'origen.

En l'àmbit estatal, el sistema continua presentant greus disfuncions estructurals: des de l'accés a la cita prèvia fins a les condicions d'acollida i la resolució dels expedients. La recent aprovació del nou Reglament d'Estrangeria ha comportat alguns avenços parcials, però ha suposat un gran greuge condemnant als sol·licitants d'asil a triar viure durant molts mesos en situació d'irregularitat sobrevinguda al desistir de la seva condició o quedar-se sota aquesta empara quan hi ha unes taxes de reconeixement baixíssimes cosa que molt probablement també els comportarà a restar en aquesta situació.

Pel que fa a Catalunya, que continua sent una de les Comunitats Autònomes amb xifres de sol·licituds més elevades, continua sense avançar cap a un model propi d'acollida més per la manca de voluntat política que degudes les limitacions competencials. Per altra banda, amb temor observem com els discursos d'odi, que criminalitzen les persones migrants i refugiades van sorgint amb més força i marcant l'agenda social, política i mediàtica, establint-se en el si del mateix Parlament de Catalunya.

Malgrat els retrocessos i les amenaces que han marcat aquest any, arreu del món i també a casa nostra, persisteixen milers de veus de persones i organitzacions compromeses amb l'antiracisme, la defensa dels drets humans i la dignitat de les persones refugiades, sol·licitants de Protecció Internacional, apàtrides i migrants. I és en aquest camí que hem d'empènyer per decantar la balança i caminar amb esperança cap a un futur que tot i les ombres, encara està per definir. Ara ens toca lluitar per recuperar el sentit original i el valor jurídic i ètic de la protecció internacional. Davant el retrocés generalitzat, cal una resposta ferma, coordinada i basada en els drets humans per defensar l'asil com un dret fonamental i inalienable.

Així doncs, amb aquest informe des de la Comissió Catalana d'Acció pel Refugi (CCAR) volem oferir una anàlisi rigorosa de la situació del dret d'asil al llarg del 2024, estructurada en quatre àmbits geogràfics (global, europeu, estatal i català) amb l'objectiu de contribuir a la reflexió crítica, a la generació de propostes i a la defensa activa dels drets de les persones refugiades i sol·licitants de protecció internacional. Constarà d'una primera part d'anàlisi, una segona amb temes candents del 2024 per aprofundir i una última part de propostes i recomanacions.

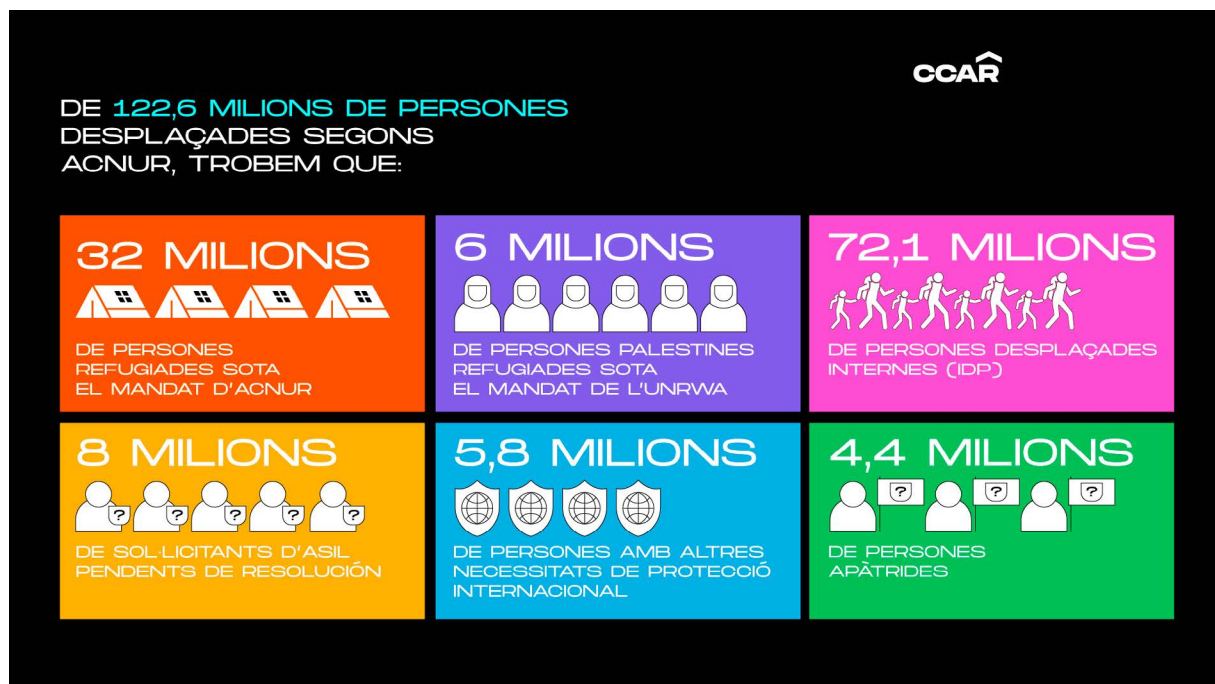
A totes i a tots, bona lectura!

**PART
1**

ANÀLISIS DE DADES

A mitjans de 2024, es va assolir un nou rècord històric de persones desplaçades forçosament; més de 122,6 milions de persones van haver de fugir de casa seva a causa de guerres, persecucions, violència generalitzada o esdeveniments que han alterat greument l'ordre públic. Aquesta xifra inclou persones refugiades sota el mandat de l'ACNUR i l'UNRWA, sol·licitants d'asil, desplaçats interns i altres persones amb necessitats de protecció internacional. Alhora representa un increment del 5% respecte a finals del 2023 i gairebé duplica la de fa una dècada, quan 1 de cada 114 persones es trobava en situació de desplaçament; ara, ja és 1 de cada 67¹.

Val a dir, que aquest augment no és anecdòtic: és el reflex directe del deteriorament de múltiples conflictes, tant prolongats com nous, de la incapacitat de la comunitat internacional per abordar les causes estructurals del desplaçament forçat, i del fracàs en garantir vies dignes i segures.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'ACNUR

Dels 122,6 milions de persones desplaçades, trobem que:

- 32 milions de persones refugiades sota el mandat d'ACNUR
- 6 milions de persones palestines refugiades sota el mandat de l'UNRWA
- 72,1 milions de persones desplaçades internes (IDP)
- 8 milions de sol·licitants d'asil
- 5,8 milions de persones amb altres necessitats de protecció internacional
- 4,4 milions de persones apàtrides: 2 de cada 5 de totes les persones apàtrides al món son rohingya.

¹ Totes les dades s'han extret de l'últim informe publicat per ACNUR a l'octubre de 2024: ACNUR (2024). *Informe semestral de tendències de 2024*. Copenhague, Dinamarca: Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados. Disponible a: <https://www.unhcr.org/refugee-statistics>.

Aquestes dades corresponen al període comprès entre 1 de gener de 2024 a finals de juny del mateix any. A data juny 3/06/2025 encara no s'ha avançat el tancament definitiu de l'any 2024.

Dos terços del total de persones desplaçades forçosament arreu del món, eren originàries de sol 10 països: Afganistan, Colòmbia, República Democràtica del Congo, Somàlia, Palestina, Sudan, Síria, Ucraïna, Iemen i Veneçuela. La immensa majoria (87%) d'aquestes persones viu en països de renda baixa o mitjana, i set de cada deu han estat acollides en països limítrofs al seu d'origen (69%), sovint amb recursos limitats i sistemes de protecció fràgils.

Aquest desequilibri estructural perpetua la desigualtat en la responsabilitat de protecció internacional: països com Iran, Turquia, Colòmbia o Uganda acullen milions de persones refugiades, mentre els estats amb més capacitat financera limiten l'accés a l'asil a través de polítiques de visats, de securització i externalització de fronteres així com a través de les devolucions i deportacions.

■ Sol·licituds i reconeixement d'asil en augment, però insuficients

En els primers sis mesos del 2024:

- Es van registrar 1,9 milions de noves sol·licituds d'asil individuals (+22% respecte al mateix període de 2023)
- Més de 851.000 persones van ser reconegudes com a persones refugiades.

Tanmateix, 8 milions de sol·licitants encara esperen una resolució, la qual cosa evidencia l'endarreriment crònic del sistema de protecció internacional en els diferents països.

Els principals països receptors de noves sol·licituds van ser:

- Estats Units (729.100 sol·licituds)
- Egipte (209.100, multiplicant per 7 la xifra anterior)
- Alemanya (121.400, amb una caiguda del 19%)

Els principals països d'origen de les persones refugiades continuen essent:

- Síria: continua sent el país amb més refugiats al món, amb 6,5 milions de persones refugiades.
- Afganistan: amb 6,1 milions de persones refugiades.
- Ucraïna: amb 5,9 milions de persones refugiades.
- Veneçuela: amb 5,6 milions de persones refugiades.
- Sudan del Sud: amb 2,3 milions de persones refugiades.

Aquestes cinc nacionalitats estan marcades per contextos de conflicte armat, col·lapse institucional o violència crònica i sumen més de la meitat del total global de persones refugiades sota el mandat d'ACNUR. A més, el cas de Síria és especialment paradigmàtic: una de cada cinc persones sirianes viu en l'exili.

Pel que fa a l'acollida, a mig de 2024 els països amb més persones refugiades al seu territori eren:

- Iran: 3,8 milions (principalment afganesos)
- Turquia: 3,1 milions (majoritàriament sirians)
- Colòmbia: 2,8 milions (majoritàriament veneçolans)
- Alemanya: 2,7 milions (43% d'origen ucraïnès)
- Uganda: 1,7 milions (principalment de Sudan del Sud)

■ Vies Dignes i Segures; encara molt limitades.

Tot i les crides a una millor distribució de responsabilitats per part de diferents actors però especialment d'ACNUR, les vies dignes i segures com són el reassentament continuen sent marginals:

- Al 2024 només 85.000 persones van ser reassentades en tercers països. Aquesta xifra representa un 4% del total estimat necessari que estava quantificat en 2,4 milions de persones segons dades del mateix organisme internacional. La necessitat d'avançar per la implementació efectiva de vies dignes i segures es fonamental per les persones refugiades que es troben en una situació de desplaçament perllongat o per les que si no s'habiliten mesures per poder sortir de manera segura, hauran de posar en risc les seves vides a través de rutes llargues i perilloses.

■ Desplaçament intern

L'any 2024 ha marcat un nou rècord global en el nombre de persones desplaçades internament: 83,4 milions de persones vivien en situació de desplaçament forçat dins les fronteres dels seus països a finals d'any. Aquesta xifra duplica la registrada fa una dècada i posa de manifest l'impacte creixent dels conflictes armats i dels desastres naturals, sovint agreujats pel canvi climàtic, la pobresa i la manca de mesures de prevenció adequades².

Del total, 73,5 (+10%) milions de persones estaven desplaçades per conflictes i violència, que s'expliquen tant per nous episodis de violència com per situacions de desplaçament crònic en països com l'Afganistan, Síria, Iemen, la República Democràtica del Congo i Colòmbia. Mentre que 9,8 (+29%) milions ho estaven per desastres (inundacions, tempestes, ciclons, terratrèmols, etc.). Aquestes dues xifres representen els valors més alts mai registrats per cadascuna d'aquestes dues causes.

Pel que fa als moviments registrats al llarg de l'any 2024, es van comptabilitzar:

- 20,1 milions de desplaçaments interns per conflictes i violència
- 45,8 milions de desplaçaments interns per desastres naturals

Pel que fa als desplaçaments vinculats a desastres, el 2024 va ser l'any amb més moviments registrats des que es tenen dades: 45,8 milions de desplaçaments en 163 països i regions, provocats principalment per ciclons, inundacions i tempestes. Aquests fenòmens van colpejar tant països del Sud global com estats de renda alta. Per mencionar un exemple, a l'Índia es van produir més de 5,4 milions de desplaçaments per inundacions i tempestes.

Per altre banda, segons l'ACNUR, la crisi climàtica provoca que 60.000 persones hagin de fugir de les seves llars cada dia, una xifra que s'ha duplicat en els darrers 10 anys. Molts refugiats viuen en llocs altament afectats pel clima, exacerbant la seva situació de vulnerabilitat.

Un altre aspecte rellevant del desplaçament forçat per factors ambientals són aquells vinculats a la implementació de megaprojectes de caire extractiu.

²Les dades corresponen a l'informe: IDMC (2025) Global Report on Internal Displacement 2025. Internal Displacement Monitoring Centre. Disponible a: <https://doi.org/10.55363/IDMC.XTGW2833>

Desplaçament interns per conflictes o desastres mediambientals a nivell global durant el 2024

CCAR

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d' IDMC

Cal destacar que gairebé tots els països que van registrar desplaçaments per conflicte també van patir desplaçaments per desastres. Aquesta superposició entre causes accentua la vulnerabilitat de les poblacions afectades i dificulta enormement el seu accés a solucions. El cas del Sudan és paradigmàtic: amb 11,6 milions de persones desplaçades internament, és el país amb la xifra més alta del món. Fruit de combinació entre conflictes armats, inseguretat alimentària i inundacions, factors que han generat una crisi d'enorme abast que es manté fora del focus mediàtic i institucional.

El desplaçament intern és, doncs, un fenomen estructural i persistent, resultat de fracassos col·lectius per abordar les causes de fons com els conflictes, la desigualtat, la inseguretat, la degradació ambiental o l'ocupació militar. A més, moltes de les persones desplaçades forçadament pateixen múltiples episodis de desplaçament dins del seu propi país, incrementant les seves necessitats i exposant-los a més riscos.

Els països amb més persones desplaçades internament a finals del 2024 eren:

- Sudan: 11,6 milions
- Síria: 7,4 milions
- Colòmbia: 7,3 milions
- República Democràtica del Congo: 6,2 milions
- Iemen: 4,8 milions
- Palestina: 3,2 milions
- Somàlia, Etiòpia, Haití i Myanmar també registren xifres molt elevades

■ Gaza; l'impacte devastador d'un genocidi transmès en directe.

Gaza, malauradament, durant tot el 2024 ha vist fortament agreujada la situació que es va iniciar a l'octubre del 2023 després que Israel comencés una ofensiva militar sense precedents amb impactes devastadors per la població Palestina, específicament la població civil de la Franja de Gaza es va veure obligada a fugir de manera freqüent i continua en la recerca de seguretat durant tot el 2024 pel setge i els continus bombardejos i violència exercida per les forces militars israelines. En aquest sentit, es van registrar més de 3,2 milions de desplaçaments, una xifra que s'hauria de considerar una subestimació de la real per les òbvies dificultats per fer seguiment de manera precisa. D'altra banda, a Cisjordània, la violència per part principalment dels colons israelians també va augmentar de manera considerable, provocant prop de 9.600 desplaçaments forçats.

Així doncs, a finals d'any, aproximadament dos milions de persones palestines es trobaven en situació de desplaçament forçat intern, la gran majoria a Gaza, on feien front a grans necessitats humanitàries. Val a dir que gairebé tota la població de Gaza ja havia estat desplaçada a finals de 2023.

A l'inici de 2024, la majoria de persones de Gaza desplaçades forçadament es concentraven al vessant meridional de Rafah, després d'haver fugit d'altres zones arran de l'escalada de combats a l'inici de la intervenció militar. El mes de maig, una gran operació militar israeliana a Rafah va provocar almenys 1,2 milions de nous desplaçaments forçats. Aquell mateix mes, Israel també va bombardejar al camp de refugiats de Jabaliya, al nord de Gaza, provant 100.000 desplaçaments forçats més entre persones ja refugiades. Moltes d'aquestes persones van fugir cap a Khan Younis, on els bombardejos van continuar. Gaza, considerada la presó a cel obert més gran del món, es convertia poc a poc en una ratera.

La violència total va continuar intensificant-se en els mesos següents, i les zones on la població palestina anava arribant també van ser atacades, provocant nous desplaçaments forçats i un augment cada vegada més elevat del nombre de víctimes mortals. Segons dades de IDMC, entre gener i novembre, es van registrar almenys 380 atacs israelians contra llocs que allotjaven persones desplaçades internes. Durant aquest temps institucions com el Tribunal Penal Internacional han dictat ordres de detenció contra Netanyahu i Gallant per crims de lesa humanitat entre d'altres o la Cort Internacional de Justícia a Instàncies de Sudàfrica ha qualificat que les accions podrien ser constitutives de genocidi.

Les ordres repetides de reubicació dictades per Israel i l'expansió de les seves operacions terrestres van dificultar encara més el lliurament d'ajuda humanitària, agreujant les condicions de vida de la població desplaçada. Els camps es van omplir progressivament i els desplaçats van haver de fer front a inundacions, tempestes i condicions hivernals difícils.

A l'octubre del 2024, Israel va declarar el nord de Gaza com a zona de combat i va emetre una ordre de reubicació per a tota la població contravenint el Dret Internacional Humanitari i l'article 49 del quart Conveni de Ginebra³ com ha fet en reiterades ocasions.

Un dels punts més preocupant ha estat la situació de la infància, ja que els infants representaven prop de la meitat de la població desplaçada. Els nivells de desnutrició es van multiplicar per deu des de l'octubre de 2023 i les ordres de reubicació van comportar el tancament de les escoles improvisades, privant-los d'accés a l'educació. El desplaçament va provocar també un augment del nombre de menors separats de

³ Informació disponible a: <https://www.oxfamintermon.org/es/nota-de-prensa/israel-viola-derecho-internacional-humanitario-desplazamientos-forzosos-gaza#>

les seves famílies, amb uns 17.000 infants no acompanyats registrats a l'agost. La violència, les pèrdues humanes i materials, sumades al desplaçament forçat, ha portat a grans impactes a nivell psicosocial per tota la població però especialment pels infants. Algunes nenes i nens van morir per hipotèrmia, i els problemes d'accés a aigua i sanejament van incrementar el risc de contaminació i transmissió de malalties.

La destrucció total patida a la Franja de Gaza no té precedents. A finals de 2024, prop del 92% dels habitatges, corresponents a 436.000, havien estat malmesos o destruïts. A això s'hi afegeix la destrucció de carreteres, hospitals, escoles i altres infraestructures públiques, generant una quantitat de runa catorze vegades superior a la de tots els conflictes armats globals des del 2008. Aquest nivell de destrucció implicarà grans reptes a llarg termini per a les persones desplaçades forçosament a l'hora de reconstruir les seves vides i mitjans de subsistència⁴. Tal i com va dir la Relatora Especial de Nacions Unides pels Drets Humans de Palestina, Francesca Albanese, la situació actual és part d'un procés llarg en el temps, intencionat, organitzat i sistemàtic amb l'objectiu de que hi hagi una substitució demogràfica i provocar el desplaçament forçat dels i les palestines⁵.

⁴ Tota la informació d'aquest apartat ha estat extreta de la informació publicada a IDMC "Palestine - IDPs' conditions deteriorate further as hostilities escalate". Disponible a: <https://www.internal-displacement.org/spotlight/Palestine-IDPs-conditions-deteriorate-further-as-hostilities-escalate/>

⁵ Nacions Unides, Informe de la Relatora Especial sobre la situació dels drets humans als territoris palestins ocupats des de 1967: El genocidi com a supressió colonial, A/79/384, 1 d'octubre de 2024, Assemblea General, 79è període de sessions. Disponible a: <https://undocs.org/es/A/79/384>. La Directa, *No a una Europa que mercantilitza la vida*, 2025, disponible a: <https://directa.cat/no-a-una-europa-que-mercantilitza-la-vida/>.

A nivell europeu, l'any 2024 ve marcat per l'adopció per part del Consell Europeu del Pacte Europeu de Migracions i Asil, que culminava 25 anys d'impàs en el procés de construcció i consolidació de les polítiques de migració i asil de la Unió Europea, però malauradament aprofundint en les postures més conservadores i criminalitzadores vers les migracions i el refugi. L'aprovació d'aquest nou marc normatiu no representa un avenç en termes de garanties de drets, sinó una institucionalització definitiva de l'enfocament securitari i dissuasiu que ha caracteritzat les darreres dècades. El Pacte reforça la prioritat del control de fronteres, l'externalització de la responsabilitat cap a tercers països, i l'acceleració dels procediments de devolució sense garanties. Lluny de corregir els desequilibris de l'anterior sistema, l'anomenat SECA, es mantenen el criteri de primer país d'entrada, es flexibilitzen les obligacions de solidaritat entre estats membres en el que anomenàvem polítiques de mercantilització de la vida, doncs els estats podran pagar per no acollir, i es reforcen els mecanismes de retorn com a pilar de la política comuna. Així, en comptes d'avançar cap a una Europa d'acollida, es consolida una arquitectura jurídica i política al servei de la contenció i la securització, que enten les migracions i la protecció internacional com una qüestió de seguretat i no com una qüestió de drets humans.

El període d'implementació del PEMA que serà fins a mitjans de 2026, obre una etapa clau per a la reconfiguració dels sistemes d'asil a nivell d'estats membre. Tot i que el marc europeu marca uns mínims comuns, els estats conserven cert marge d'acció per orientar-ne la implementació amb un enfocament més o menys garantista. En aquest sentit, desde organitzacions de la societat civil seguim exigint a l'Estat espanyol que no baixi els estàndards entorn garantir l'accés efectiu a la sol·licitud d'asil des del primer moment, mantenir l'assistència jurídica i la traducció en totes les fases del procediment, i assegurar que en els controls fronterers i els procediments accelerats es facin entrevistes individualitzades i no es contempli el criteri de nacionalitat i el % de resolucions, així com que s'eviti la detenció de les persones en centres de internament.

A nivell europeu, l'any 2024 ve marcat per l'adopció per part del Consell Europeu del Pacte Europeu de Migracions i Asil que culminava 25 anys d'impasse en el procés de construcció i consolidació de les polítiques de migració i asil de la Unió Europea, però malauradament aprofundint en les postures més conservadores i criminalitzadora vers les migracions i el refugi.

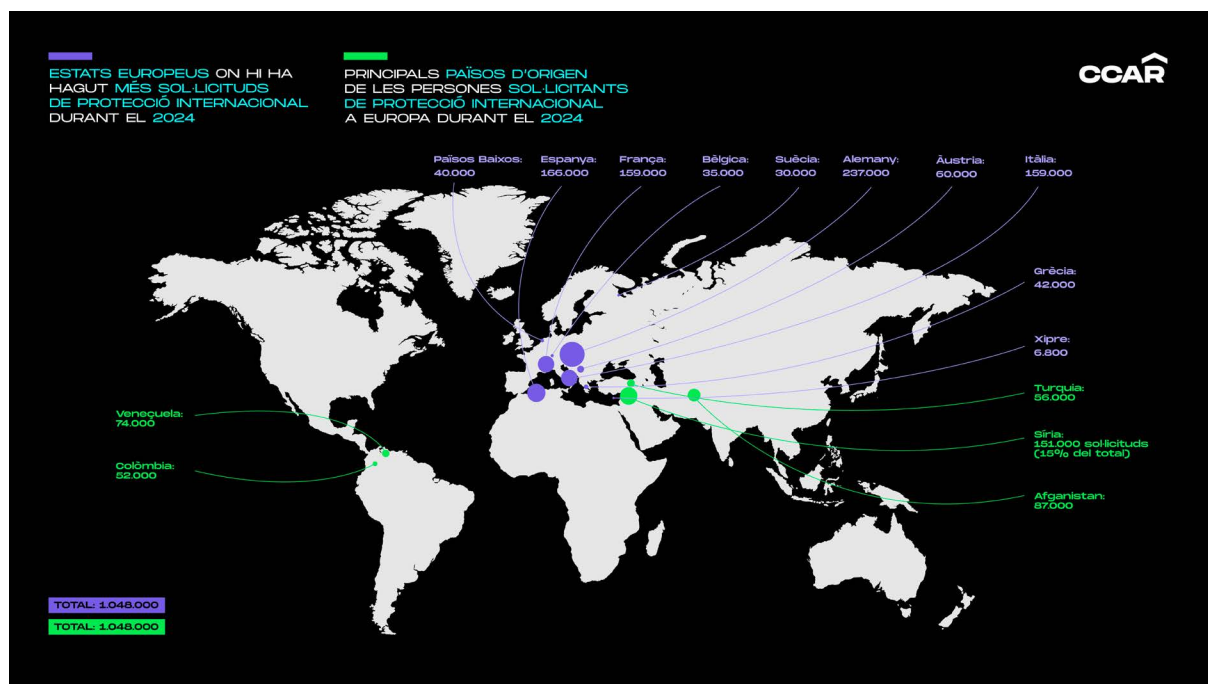
Pel que fa a les xifres, la Unió Europea i els països associats (UE+, que inclouen Noruega i Suïssa) van registrar 1.014.420 sol·licituds d'asil⁶, mantenint-se per tercer any consecutiu per sobre del milió de sol·licituds anuals. Aquesta xifra evidencia que els factors que impulsen el desplaçament forçat (conflictes, persecucions, crisi de seguretat, crisi climàtica, degradació ambiental i degradació democràtica) continuen actius i sense respostes estructurals efectives.

Tot i això, respecte al 2023, el volum de sol·licituds va caure un 11%, especialment durant el segon semestre, trencant la dinàmica de creixement sostingut dels últims anys. Malgrat aquest descens puntual, l'any tanca amb 981.000 casos pendents de resolució en primera instància, una xifra gairebé rècord que reflecteix la saturació persistent dels sistemes d'asil dels diferents Estats membre.

Aquest descens, lluny de reflectir una disminució de les causes estructurals del desplaçament forçat, està relacionat amb factors polítics, de control fronterer (externalització) i d'obstaculització d'accés a la protecció internacional tant en fronteres com a l'interior, més que no a una millora de la situació als països d'origen i / o trànsit.

⁶European Union Agency for Asylum (EUAA), *Latest Asylum Trends 2024. Annual Analysis*, març de 2025, disponible a: https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2025-02/EUAA_Latest_Asylum_Trends_2024.pdf

Països amb més sol·licituds de PI de la UE

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d' EUIA

País	Sol·licituds totals
Alemanya	237.000
Espanya	166.000
França	159.000
Itàlia	159.000
Àustria	60.000
Grècia	42.000
Països Baixos	40.000
Bèlgica	35.000
Suècia	30.000
Xipre	6.800

Les nacionalitats que van presentar més sol·licituds d'asil el 2024 van ser:

- Síria: 151.000 sol·licituds (15% del total)
- Afganistan: 87.000
- Veneçuela: 74.000
- Turquia: 56.000
- Colòmbia: 52.000

Altres nacionalitats com Mali, Senegal o Ucraïna van veure increments destacables (de fins al 129% respecte a 2023 en el cas de Mali).

■ Geografia de l'asil: qui arriba i a quin país?

Un altre aspecte destacable és l'alta heterogeneïtat en la composició nacional de les persones sol·licitants segons els països receptors. Tot i que Alemanya, França, Itàlia i Espanya concentren la major part de les sol·licituds d'asil a la UE+, els perfils de les persones sol·licitants varien de manera significativa. A Alemanya, prop d'un terç de les sol·licituds rebudes l'any 2024 provenien de ciutadans sirians, seguits d'afganesos (14 %) i turcs (13 %). Aquestes nacionalitats també són destacades a Grècia, però en altres estats, la composició és molt diferent. Per exemple, a Espanya (166.000 sol·licituds), Veneçuela i Colòmbia representen dues terceres parts del total; a Itàlia (159.000), destaquen Bangladesh (21 %) i el Perú (10 %); mentre que a França (159.000), el panorama és molt més diversificat, amb sol·licituds repartides entre ciutadans d'Ucraïna, Afganistan, Haití i la República Democràtica del Congo, tots ells amb percentatges entre el 6 i el 9 %. Aquesta manca d'uniformitat posa de manifest la necessitat de tenir en compte els contextos nacionals i regionals en l'anàlisi de les polítiques d'asil i de fomentar una cooperació entre estats que parteixi de la realitat concreta de cada territori receptor⁷.

Pel que fa als infants i adolescents no acompanyats, el 2024 es van registrar 36.290 sol·licituds d'asil. La major part provenien de Síria (32 %), l'Afganistan (16 %), Egipte (8 %), Somàlia (7 %) i Guinea (4 %). Els estats membres de la UE amb un nombre més elevat de sol·licituds presentades per infants sense referents familiars van ser Alemanya (13.345 sol·licituds, 36,8 % del total), els Països Baixos (4.285, 11,8 %), Grècia (4.030, 11,1 %), Espanya (3.305, 9,1 %) i Bulgària (2.600, 7,2 %). Destaca especialment l'increment registrat a Grècia i a Espanya, amb augments del 53 % i del 32 % respecte al 2023, respectivament. En canvi, Àustria, Alemanya i els Països Baixos van experimentar descensos notables⁸.

Aquestes dades confirmen que el desplaçament forçat cap a Europa ja no respon exclusivament a patrons de guerra o persecució tradicional, sinó que s'entrecrua amb crisis climàtiques, desigualtats estructurals, i fins i tot escenaris d'inestabilitat política vinculats al deteriorament democràtic.

⁷ Dades extretes de la European Union Agency for Asylum (EUAA), *Latest Asylum Trends 2024. Annual Analysis*, març de 2025.

⁸ Eurostat (2024). Asylum applications – annual statistics: Where do asylum seekers come from? Disponible a: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_applications_-_annual_statistics#Where_do_asylum_seekers_come_from

■ Ucraïna redibuixa Europa

La guerra d'Ucraïna ha redibuixat Europa, no només geopolíticament sinó també humanament: milions de persones desplaçades han establert noves llars arreu del continent, redefinint la composició de moltes ciutats europees.

A tenir present que a finals del 2024 hi havia 4,4 milions de persones amb protecció temporal a la UE, en el marc de la Directiva de Protecció Temporal activada l'inici de la intervenció militar russa. Aquesta xifra, que s'ha mantingut estable des de 2022, té impacte especialment a Alemanya (1,2 milions) i Polònia (gairebé 1 milió), tot i que Txèquia és el país que en té més en relació amb la seva població.

■ Taxes de reconeixement i incapacitat de resposta comuna

La mitjana de taxa de reconeixement a escala europea va ser del 42%, amb grans diferències segons la nacionalitat. Per exemple; Síria té una taxa de reconeixement del 90%, Afganistan del 63%, Turquia del 17% però Bangladesh o Geòrgia tan sols del 4%.

Aquestes dades posen de manifest una asimetria preocupant en la gestió del dret d'asil, on la nacionalitat de l'aplicant segueix essent un factor determinant a l'hora d'atorgar protecció internacional. A més, cada vegada més països tendeixen a concedir protecció subsidiària en lloc de l'estatut de refugiat, cosa que en alguns països de la UE comporta drets més limitats, especialment en l'accés a la reagrupació familiar i a l'inclusió, així com a estar subjectes a revisions i canvis en país d'origen poc rigorosos que els exposen a més vulnerabilitat a llarg termini.

Per altre banda, cal destacar que tot i que Alemanya va ser el principal país receptor en xifres absolutes (237.000 sol·licituds), els països amb més pressió per càpita van ser Xipre i Grècia, amb més de 7.000 sol·licituds per milió d'habitants. Això reflecteix desequilibris en el sistema europeu, on l'absència d'un mecanisme vinculant de repartiment solidari perpetua la sobrecàrrega de determinats estats membres.

País	Sol·licituds/milió habitants
Xipre	+7.200
Grècia	+7.000
Àustria	+6.600
Luxemburg	+5.100
Malta	+4.400
Irlanda	+3.400
Espanya	+3.400
Alemanya	+2.800
Països Baixos	+2.200
Bèlgica	+2.000

Finalment apuntar que el 2024 un total de **13.790 persones refugiades van ser reasentades** dins la Unió Europea, un 1,7 % menys que l'any anterior, segons dades d'Eurostat. Els països que van assumir major responsabilitat van ser **Alemanya**, amb 5.720 persones (41 %), **França**, amb 2.370 (17 %), i **Itàlia**, amb 1.735 (13 %) . El reasentament continua sent un deure pendent i una qüestió vergonyosa en l'àmbit de la Unió Europea.

Pel que fa a Espanya, el país va reasentar a 738 persones refugiades, aquest nombre és una mica més de la meitat dels compromisos adquirits en el marc del Programa Nacional de Reasentament, que aspirava a acollir 1.200 persones. Aquesta xifra mostres la necessitat de reforçar els compromisos europeus i especialment espanyols.

■ Arribar a Europa; quan la única sortida és posar la vida en joc per mar o per terra

Durant l'any 2024, un total de 208.679 persones migrants i refugiades van arribar a Europa a través de les tres rutes del Mediterrani i la ruta atlàntica de l'Àfrica occidental (WAAR). Aquesta xifra representa una disminució del 29 % respecte al total registrat l'any 2023 (292.985 arribades) i un augment del 10 % en comparació amb el 2022 (189.595). Aquesta tendència s'explica, principalment, per una disminució significativa de les arribades per la ruta del Mediterrani Central (CMR) i un augment dels registres a les Illes Canàries, on s'observen més arribades durant els mesos d'hivern.

Pel que fa a la distribució territorial de les arribades:

- El 32 % del total es va registrar a través de la ruta del Mediterrani Central (CMR), cap a Itàlia i Malta, amb 66.855 arribades, gairebé totes a territori italià.
- El 37 % va arribar mitjançant la ruta del Mediterrani Oriental (EMR), amb destinació a Grècia, Xipre i Bulgària, sumant 77.854 persones.
- El 31 % restant es va registrar a Espanya, amb 63.970 arribades, de les quals el 8 % es van produir a través de la ruta del Mediterrani Occidental (WMR), que inclou les costes peninsulars, les Illes Balears, Ceuta i Melilla, i el 23 % mitjançant la ruta atlàntica cap a les Illes Canàries (WAAR)⁹.

En comparació amb l'any anterior, les arribades per la ruta CMR han patit una caiguda molt notable, amb una reducció del 58 % respecte al 2023. En canvi, les rutes EMR i WMR han mantingut xifres similars a les de l'any passat (77.854 i 17.127 persones, respectivament), mentre que la ruta WAAR ha experimentat un augment del 18 %, arribant a 46.843 persones.

Segons les dades facilitades pels diferents Estat Membre, els principals països d'origen de les persones registrades a Europa el 2024 han estat: Síria, Mali, Afganistan, Bangladesh, Senegal, Egipte, Algèria i el Marroc.

⁹ Informació extreta de: International Organization for Migration (IOM), February 2025. DTM Europe – Mixed Migration Flows to Europe, Yearly Regional Report (January - December 2024). IOM, Vienna.

És important destacar l'any 2024, el nombre de persones originàries de Mali que han iniciat processos migratoris o de recerca de protecció internacional ha augmentat de manera significativa arribant a ser la segona nacionalitat en arribades irregulars. Aquest increment no és casual, sinó que respon a una crisi multidimensional que afecta el país des de fa més d'una dècada i que s'ha agreujat en els darrers anys.

El conflicte armat que va esclatar el 2012 s'ha intensificat amb l'avenç de grups armats no estatals (gihadistes i altres) i amb el retorn de l'exèrcit a zones abans controlades per forces internacionals. La retirada de la missió de l'ONU (MINUSMA) ha deixat un buit de seguretat que ha estat ocupat en part pel grup Wagner, una organització paramilitar russa que dona suport a la junta militar maliana. Wagner ha estat implicat en diverses operacions militars al país, algunes de les quals han estat objecte de denúncies per violacions greus dels drets humans, com la massacre de Moura, i han contribuït a la intensificació de la violència contra la població civil.

Aquest context militaritzat s'ha vist agreujat per la repressió política interna, l'aïllament internacional del règim i l'absència d'expectatives democràtiques. La manca de futur, especialment entre la població jove, es veu agreujada per la crisi climàtica i ambiental, amb desertificació, inseguretat alimentària i pèrdua de mitjans de vida rurals, que forcen moltes persones a fugir del país.

Per altre banda, una part important de les persones d'origen malià que emprenen la ruta migratòria ja es trobaven desplaçades internament o resten en països com Mauritània, Algèria, Burkina Faso o Níger. Només a Mauritània es calcula que hi ha prop de 200.000 persones desplaçades procedents de Mali, segons ACNUR.

■ Anàlisi CCAR: Per què han disminuït les sol·licituds?

Per una banda, alguns estats membres van pressionar la Comissió Europea per revisar el mecanisme de suspensió de visats (especialment per a països d'Amèrica Llatina com Veneçuela, Colòmbia o Perú), i van augmentar els controls en frontera i aeroports. Això ha reduït les arribades per vies regulars d'accés.

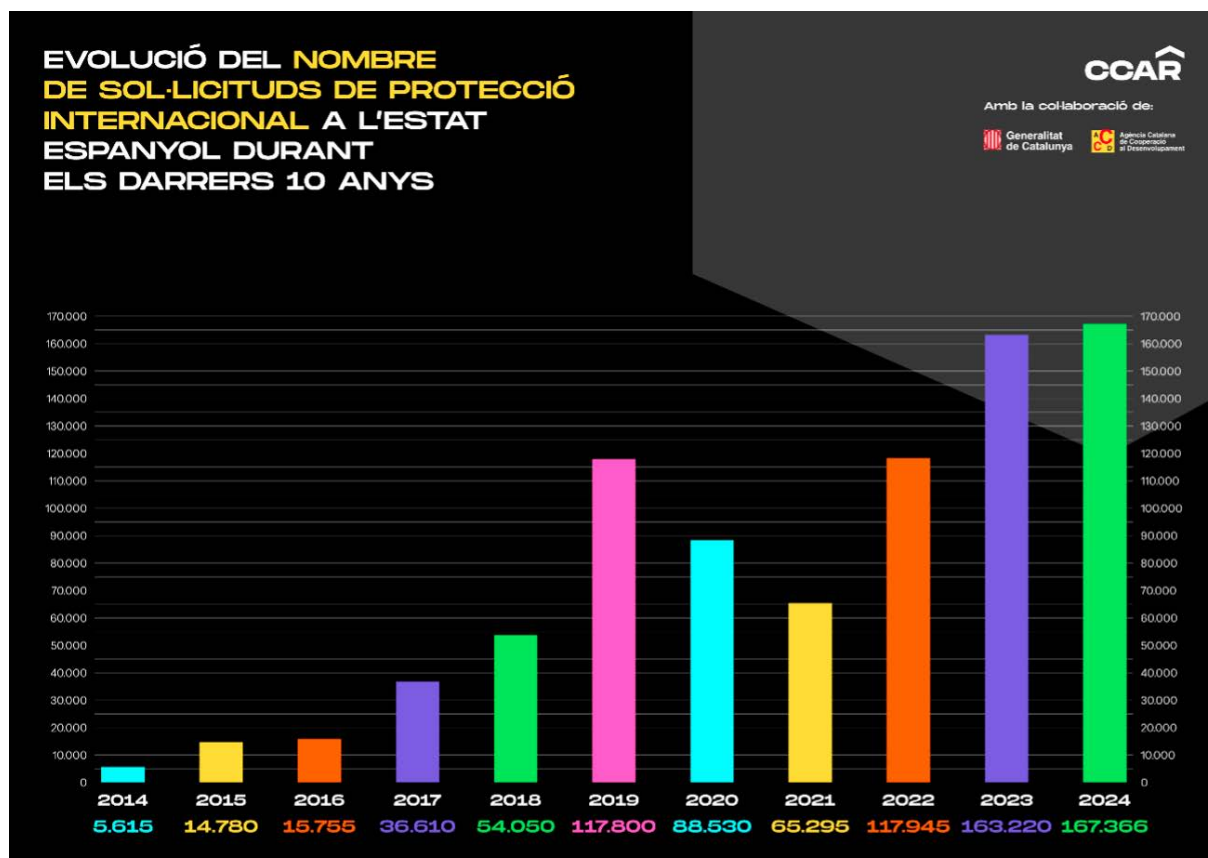
En segon lloc, l'externalització del control migratori ha reforçat la col·laboració amb països tercers, com Tunísia, Turquia o Líbia, també amb Mauritània, Senegal o Gàmbia per interceptar o frenar la sortida de persones en trànsit, sovint en condicions que vulneren els drets humans.

D'altre banda, Alemanya que històricament ha estat el principal receptor, va registrar un descens del 29% en sol·licituds. En aquest sentit, davant l'augment de sol·licituds de nacionalitats amb baixos percentatges de reconeixement (per sota del 20%), diversos països han accelerat procediments accelerats i devolucions.

Per últim, han tingut impacte els efectes de la geopolítica. Per exemple, la incertesa arran de la caiguda del règim autoritari de Bashar Al Assad ha produït l'augment de retorns voluntaris i d'altres forçats en algunes zones de Síria així com ha comportat que alguns estats suspenguessin temporalment l'anàlisi de sol·licitud dels nacionals de Síria, influïnt en el nombre de casos tramitats.

■ Nombre de sol·licituds de protecció internacional al 2024

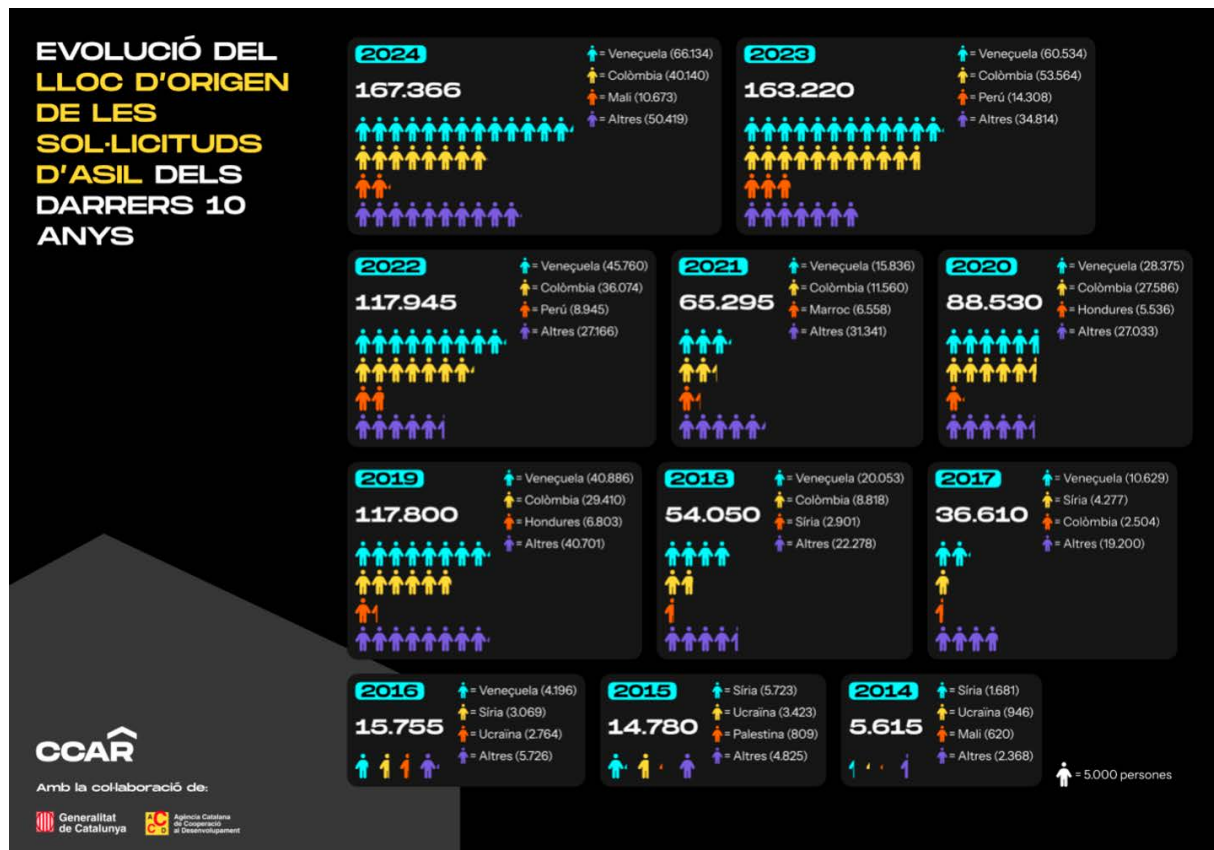
Al 2024 l'estat espanyol va registrar un total de 167.366 sol·licituds de protecció internacional, segons dades de la OAR. Aquesta xifra suposa un lleuger augment respecte a l'any anterior (+4000) fent palesa la tendència de creixement però contingut respecte a altres anys.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR

No obstant, les principals nacionalitats en sol·licitar protecció internacional van patir lleugers canvis en relació als últims anys ja que Mali es va convertir en la tercera nacionalitat amb més nombre de sol·licituds degut a l'augment d'arribades a través de la ruta atlàntica via Canàries (igual que amb les persones senegaleses).

Així doncs al 2024 Veneçuela (66.134) i Colòmbia (40.140) segueixen sent les nacionalitats amb més sol·licituds de PI, seguides de Mali (10.673) Perú (10.427) i Senegal (7.708).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'OAR

Principals Comunitats Autònomes receptores de sol·licituds

A nivell de sol·licituds per comunitats autònomes (CCAA) seguint la tendència dels últims anys, les 5 principals CCAA en nombre absolut de sol·licituds registrades són:

Comunitat de Madrid : 47.439 sol·licituds

Andalusia : 25.538 sol·licituds

Catalunya : 17.488 sol·licituds

Galícia: 8.415 sol·licituds

Aragó : 8.153 sol·licituds

■ On es presenten les sol·licituds a l'estat espanyol?

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR

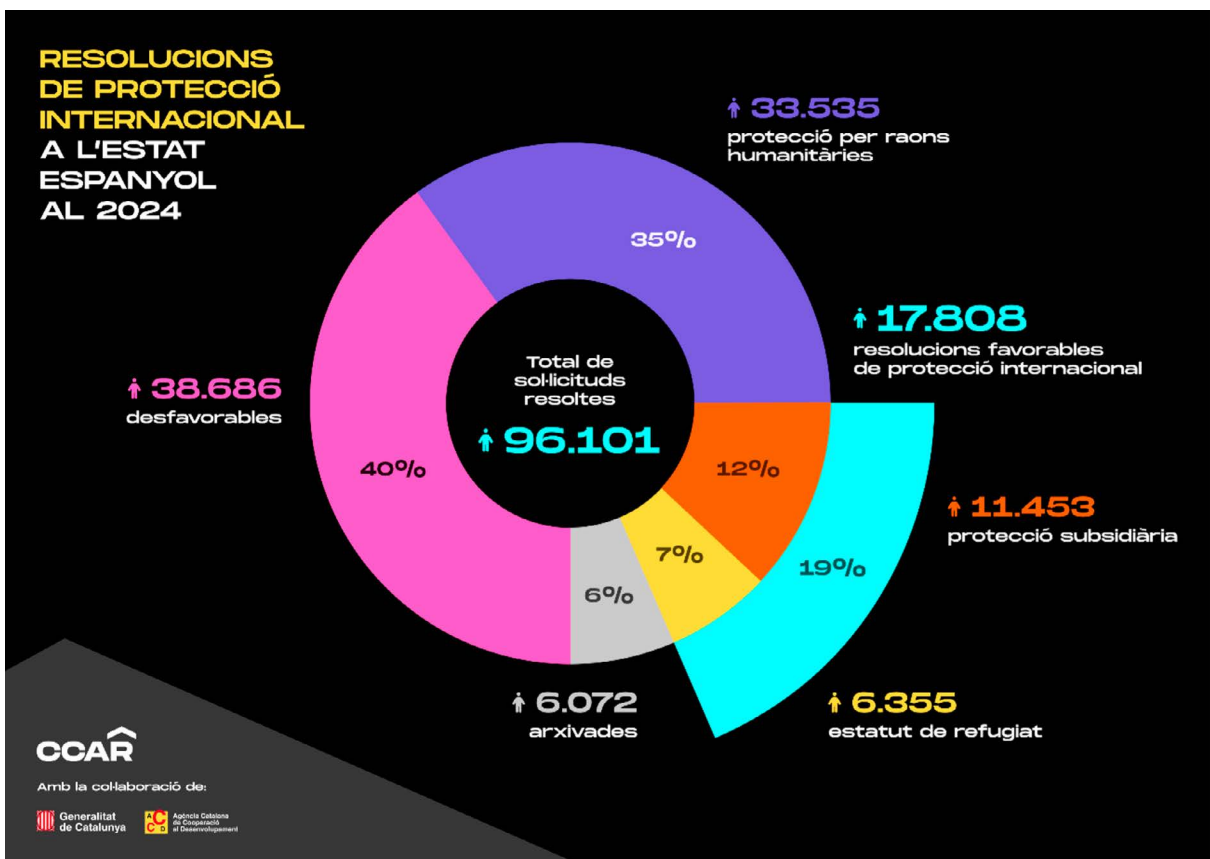
De les 167.366 sol·licituds de protecció internacional rebudes al 2024, la gran majoria, 157.321, es van registrar dins del territori nacional, fet que confirma la persistència dels obstacles estructurals per accedir al sistema d'asil des de l'exterior i l'absència de vies dignes i segures que permetin sol·licitar protecció des dels països d'origen o trànsit.

Només 7.382 sol·licituds es van presentar en punts fronterers, 853 des de Centres d'Internament d'Estrangers (CIEs) i 1.810 a través d'ambaixades per a extensions familiars. Aquestes xifres evidencien les dificultats que enfronten moltes persones per formalitzar la seva sol·licitud d'asil abans d'arribar a territori espanyol, i mostren com el sistema actual segueix penalitzant aquelles persones que no poden accedir al país per vies regulars d'accés.

És important destacar tal i com hem fet en altres anys, que les estadístiques oficials recullen un volum elevat de sol·licituds registrades, aquestes no inclouen totes les persones que han quedat atrapades en un sistema de cita prèvia col·lapsat, sense alternatives efectives on els canals de contacte establerts, principalment el telèfon, són inoperatius i donen com a resultat factors arbitraris per obtenir la cita. Les persones truquen centenars i mils de vegades sense resposta en la gran part d'ocasions. Davant d'això hi ha qui es veu abocat a tornar a comprar cites per tal de poder obtenir una cita.

Aquesta situació genera una exclusió administrativa greu: les persones no poden formalitzar la seva sol·licitud en el que seria el termini legalment establert, ni accedir als drets bàsics que els pertocuen com a sol·licitants, com l'acollida, l'assistència sanitària o l'accés a l'educació. El bloqueig vulnera les directives europees sobre procediments d'asil i condicions d'acollida (Directives 2013/32/UE i 2013/33/UE) i deixa en situació de desemparament milers de persones. Aquest col·lapse, lluny de ser circumstancial, evidencia una manca estructural de voluntat i recursos per garantir el dret d'asil com un dret efectiu i accessible per totes les persones.

Resolucions a l'estat espanyol; assignatura pendent

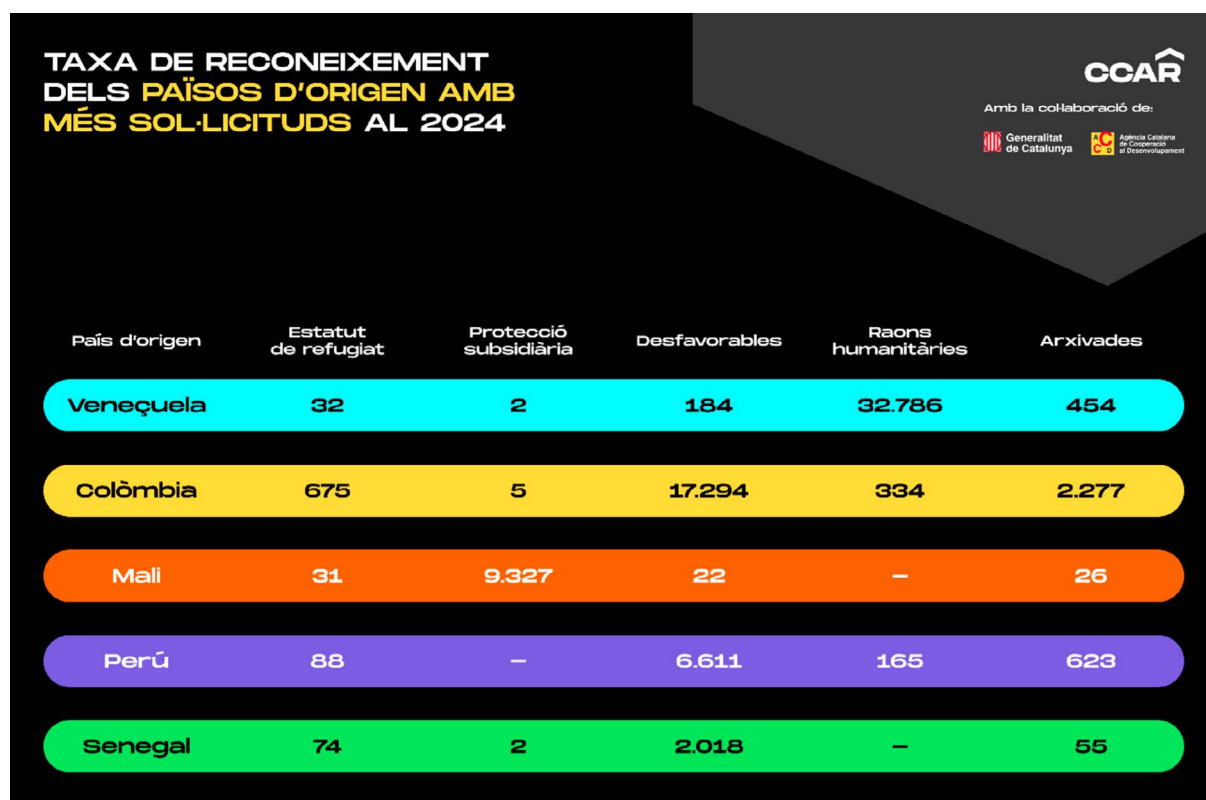
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR

Pel que fa a la resolució de les sol·licituds, durant el mateix any es van gestionar 96.281 expedients, dels quals:

- Només 17.808 van obtenir una resolució favorable de protecció internacional (18,5%), una xifra encara baixa que manté Espanya per sota de la mitjana europea en taxa de reconeixement.
- 6.355 persones van rebre l'Estatut de Refugiat.
- 11.453 van accedir a la Protecció Subsidiària.

Per contra, 33.535 persones (majoritàriament veneçolanes) van obtenir protecció per raons humanitàries (35%). Aquest mecanisme, sovint vinculat a situacions de nacionalitats concretes és utilitzat com a substitut parcial del reconeixement del dret d'asil, fet que genera inseguretats jurídica i desigualtat en la protecció, en no oferir les mateixes garanties a llarg termini. Alhora, 38.686 sol·licituds (40%) van ser rebutjades i 6.072 (6,5%) van quedar arxivades.

La gran proporció de resolucions desfavorables reforça la necessitat de revisar el sistema d'anàlisi i avaluació de les sol·licituds i posa en relleu la interpretació restrictiva que sovint fa l'Estat espanyol del dret d'asil comparat amb altres estats de la Unió Europea. En la mateixa línia, és significatiu com l'estat espanyol atorga més resolucions favorables vinculades a la protecció subsidiària que a l'estatus de refugiat.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR

D'altre banda, els homes continuen sent la major part de persones desplaçades a territori espanyol (58%) mentre les dones representen un (42%). Pel que fa a les edats, la majoria de persones es situa en les franges de 18 a 34 anys (85.537) i de 35 a 64 anys (49.299).

■ Arribades Marítimes: Canàries, la ruta més mortífera d'arribada a l'estat espanyol.

Al 2024 es van produir un total de 63.970 arribades per via marítima a l'estat espanyol. La principal ruta va ser la atlàntica via les illes Canàries amb un total de 46.843 (un 17% més que l'any anterior). Pel que fa a l'arribada al Sud de la Península i Balears, les dades mostren una disminució del 6,5% de les arribades per via marítima amb un total de 14.431 persones. Pel que fa a les arribades, les principals nacionalitats d'origen han estat: Mali (27 %), Senegal (20 %), Algèria (16 %), el Marroc (13 %) i Guinea Conakry (7 %)

Des de fa anys, el mar s'ha convertit en una gran fossa, i la ruta atlàntica s'ha convertit en la més mortífera. Les dades varien segons les organitzacions que comptabilitzen aquestes qüestions tot i que apunten a que Canàries sobre passa les rutes mediterrànies. Segons dades del projecte Missing Migrants de la IOM, al 2024, 1.086 persones van morir o desaparèixer. Això suposa un lleuger augment respecte a les 956 persones registrades l'any 2023. No obstant, organitzacions com Caminando Fronteras en el seu últim informe¹⁰ apunten a un total de 9.757 víctimes a la ruta canària i 10.457 en total intentant arribar a l'estat espanyol.

■ Anàlisi CCAR: Què ens preocupa del sistema de Protecció Internacional?

1. El greu col·lapse

Des de fa anys, la CCAR, conjuntament amb altres entitats de drets humans, denunciem que el sistema d'asil espanyol es troba profundament desbordat. Actualment, més de 270.000 persones es troben en espera d'una resolució, un volum de casos que supera amb escreix la capacitat operativa de l'Oficina d'Asil i Refugi (OAR). Aquest col·lapse institucional té conseqüències directes i greus per a les persones sol·licitants:

- Increment de la precarietat i la vulnerabilitat social, ja que moltes es veuen forçades a sobreviure sense ingressos estables ni suport institucional.
- Retards que poden allargar-se diversos anys en la resolució de les seves sol·licituds, generant una situació d'incertesa i estancament vital.
- Dificultats per accedir al mercat laboral, a la formació, a prestacions bàsiques i a serveis essencials com l'assistència sanitària o l'empadronament.

A més, l'accés al sistema d'acollida també es troba fortament tensionat. Durant tot l'any han continuat els obstacles per aconseguir cites per formalitzar la sol·licitud de protecció internacional, especialment en grans ciutats com Madrid o Barcelona, on els sistemes telemàtics i presencials són clarament insuficients. Alhora, s'han registrat importants retards en l'assignació de places en la fase d'acollida internacional temporal, que poden arribar a allargar-se entre 6-10 mesos. Aquesta situació obliga moltes persones sol·licitants a quedar-se en situació de carrer vulnerant els seus drets fonamentals, deslegitimant l'eficàcia del sistema de protecció internacional i la responsabilitat vulnerant de l'Estat espanyol d'acollir i garantir els drets humans de les persones.

¹⁰ Recollit a l'informe "Monitoreo Derecho a la Vida 2024 del Observatorio de Derechos Humanos de Caminando Fronteras. Consultar a: https://caminandofronteras.org/wp-content/uploads/2024/12/DALV2024_ES-WEB.pdf

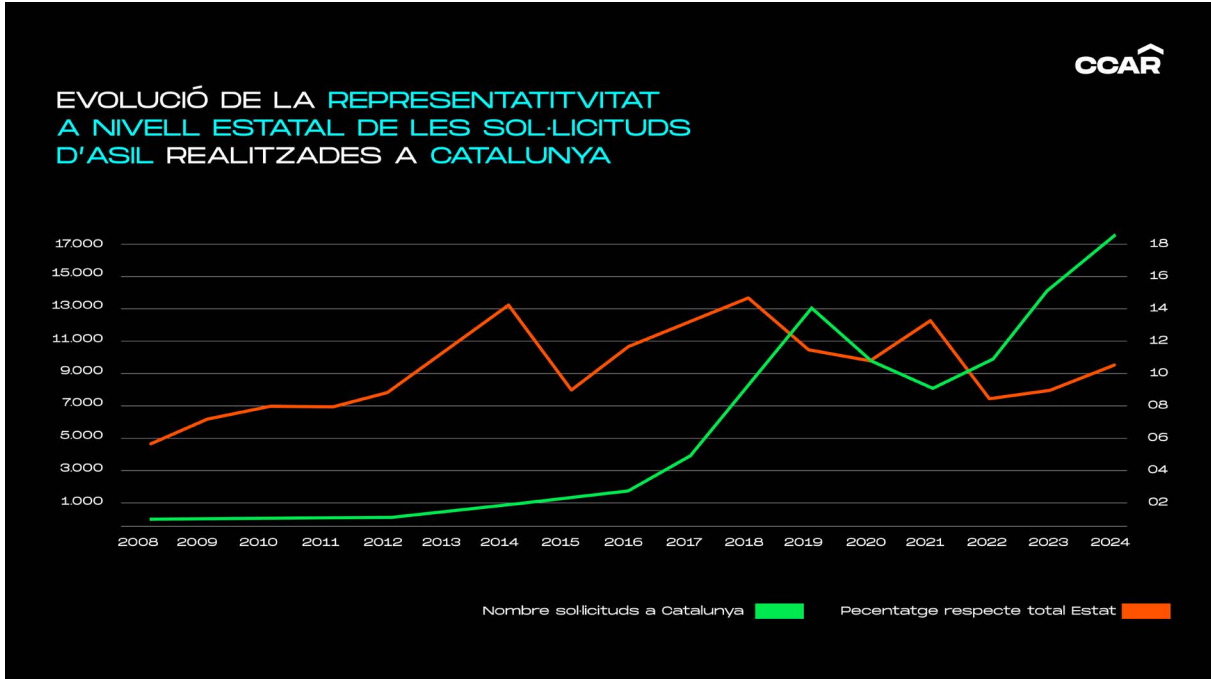
2. La baixa taxa de reconeixement

Un altre aspecte preocupant és la baixa taxa d'acceptació de les sol·licituds: al voltant del 18,5% de les resolucions van ser favorables el 2024. Aquesta xifra contrasta amb les mitjanes europees i posa en qüestió els criteris aplicats per l'Estat espanyol en l'avaluació de les sol·licituds de protecció internacional tot i que es tracti de la xifra més alta d'ençà que es registra.

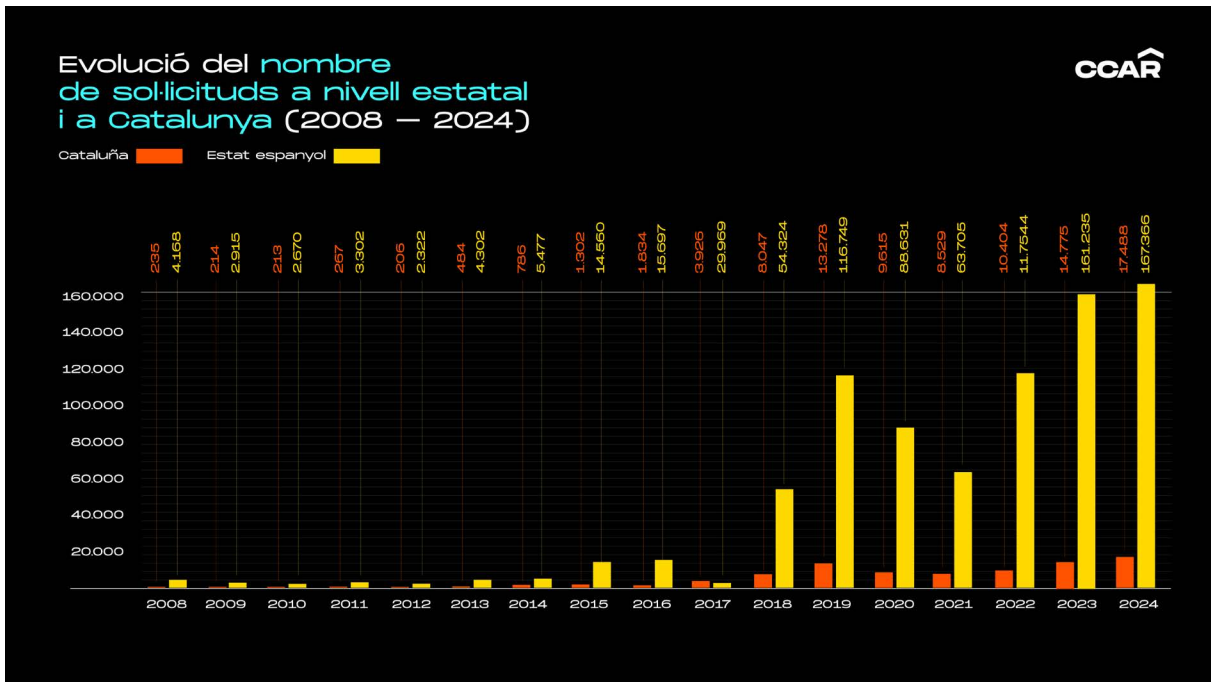
3. Reforma del reglament d'estrangeria

L'entrada en vigor del nou Reglament d'Estrangeria el maig de 2024 ha generat greus conseqüències per a un dels col·lectius més vulnerables: les persones sol·licitants de protecció internacional. La reforma estableix que per acollir-se a les noves vies d'arrelament cal desistir prèviament de la sol·licitud d'asil o esperar que aquesta sigui denegada, i després romandre en situació administrativa irregular durant sis mesos abans de poder iniciar el tràmit d'arrelament. A més, aquesta opció només està disponible de manera transitòria, durant dotze mesos des de l'entrada en vigor de la norma. Aquesta mesura no només invisibilitza la realitat de moltes persones que han estat treballant i cotitzant de forma regular durant anys, sinó que les aboca a una situació de precarietat, perdent l'accés als drets reconeguts. A la pràctica, la reforma introdueix una via dissuasiva que desincentiva l'ús del sistema d'asil i debilita el dret efectiu a la protecció internacional, especialment tenint en compte les baixes taxes de reconeixement existents a l'Estat espanyol.

Durant l'any 2024, a Catalunya tal i com hem mencionat, es van registrar 17.488 sol·licituds de protecció internacional, consolidant-se com la tercera comunitat autònoma a l'Estat espanyol, per darrere de Madrid i Andalusia. Aquesta xifra suposa aproximadament un 10,7% del total estatal (163.812 sol·licituds presentades en territori espanyol, excloent les formalitzades a ambaixades o per reassentament), i confirma el pes estructural que Catalunya continua tenint dins el sistema d'asil.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR

Font: Elaboració pròpia a partir de dades

■ Model territorial concentrat: Barcelona, punt de referència

A nivell provincial, Barcelona va concentrar la gran majoria de les sol·licituds amb un total de 12.745, cosa que representa més del 72% del total en l'àmbit català. Aquesta concentració es deu a diversos factors: la densitat poblacional i l'exigència de tenir domicili a la província on es realitza el tràmit, la centralització administrativa i la presència d'una àmplia xarxa d'entitats especialitzades en orientació jurídica i acompanyament social. Tot plegat reforça el rol de la capital catalana com a pol principal de recepció de persones sol·licitants d'asil a Catalunya.

Les altres tres províncies també han registrat xifres destacables, encara que molt per sota de Barcelona. A Girona es van comptabilitzar 2.697 sol·licituds (una mica menys que l'any passat), a Lleida un total de 1.240, i a Tarragona 806. Aquestes dades mostren que, malgrat els esforços institucionals per descentralitzar els processos administratius vinculats a la sol·licitud, els criteris arbitraris de cada comissaria impacten en l'accés efectiu al procediment. Tarragona històricament ha estat una província on l'accés al procediment és difícil i complex, fet que queda patent en les xifres de sol·licituds. Tot i que la OAR no facilita dades desagregades del nombre total de resolucions (96.101 al conjunt de l'estat espanyol) per CCAA i províncies, segons dades de l'Observatori Permanent de la Immigració a data 31/12/2024 a Catalunya hi havia 5.629 persones amb autorització de residència per Protecció Internacional. Barcelona és la província amb més persones (4.370) seguit de Girona (676), Lleida (340), Tarragona (243). Aquesta situació es dona quan tens una concessió favorable a la sol·licitud d'asil.

Les principals nacionalitats son Siria, Mali, Hondures, Ucraïna, Colòmbia, Rússia i El Salvador.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'OAR

■ Accés de les persones refugiades a prestacions socials: desmuntant relats infundats

Tot i les dificultats per accedir a dades desagregades específiques, resulta imprescindible aportar informació empírica per contrarestar els relats discriminatoris i criminalitzadors cada vegada més presents en el debat públic entorn de les persones migrades i refugiades. En aquest context, sovint s'associa de manera interessada i infundada l'arribada de persones sol·licitants de protecció internacional amb un suposat col·lapse dels serveis socials.

Les dades disponibles sobre l'accés a la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) permeten aportar una perspectiva contrastada. Durant l'any 2024 es van presentar un total de 19.419 sol·licituds per accedir a aquesta prestació. D'aquestes, només 323 van marcar la casella que identifica la persona sol·licitant com a refugiada. D'aquest petit nombre, 155 sol·licituds van ser denegades¹¹. Aquestes xifres evidencien que les persones refugiades representen una proporció molt minoritària dins del conjunt de sol·licitants i que, a més, es troben amb múltiples barreres per accedir-hi.

Aquestes dades desmenteixen el discurs que presenta les persones refugiades com a beneficiàries privilegiades del sistema de prestacions, i posen de manifest la necessitat de basar el debat públic en evidències i no en estereotips o prejudicis.

■ Ucraïna, tres anys després

Des de l'apertura del CREADE de Barcelona s'han atès un total de 76.522 i s'han tramitat i resolt positivament 45.150¹² sol·licituds de Protecció temporal de persones ucraïneses. Al 2024 es van rebre un total de 4.228 sol·licituds d'empadronament per part de persones ucraïneses i 4.105 s'han donat d'alta amb targeta sanitària. Tot i que no hi ha dades desagregades sobre les sol·licituds de Protecció temporal per CCAA, podem intuir que de les 36.704 que es van registrar a tot l'estat espanyol aquest any, entorn a 4.200 es van produir a Catalunya.

■ Infants i joves sense referents familiars a Catalunya

En relació als joves i infants migrats sense referents familiars a Catalunya, segons dades de la DGAIA (al 2025 DGPPIA) al 2024 estaven sota la seva tutela un total de 2.643 infants i joves, dels quals van sol·licitar protecció internacional, segons dades de l'equip jurídic de la CCAR¹³: 97 menors; 16 noies, 81 nois i 1 persona no binària. Tot i les nombroses dificultats que seguim observant en la detecció i

¹¹ Dades facilitades per el Comité Català d'Acollida, de la Direcció General de Migracions i Antiracisme.

¹² Presidència del Govern (La Moncloa), «España supera las 200 000 protecciones temporales concedidas a ciudadanos ucranianos desde marzo de 2022», 27 de febrer de 2024. Disponible a: <https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/interior/paginas/2024/270224-protecciones-temporales-refugiados-ucrania.aspx>

identificació de perfils de sol·licitants de protecció internacional, la xifra d'atencions al col·lectiu ha vist un increment respecte l'any 2023, any en que es van atendre un total de 83 menors i respecte el 2022 amb l'atenció de 64 menors. No obstant, el percentatge de infants i joves que sol·liciten protecció internacional està entorn al 3,6%.

Nacionalitats – Menors estrangers/es no acompanyats/des vinculats/des al servei jurídic de CCAR 2024			
Apátrida	1	Afganistán	2
Burkina Faso	2	Burundi	1
Congo	1	Gàmbia	29
Ghana	2	Guinea Conakry	3
Hondures	1	Iraq	1
Mali	23	Marroc	4
Nigèria	6	Pakistan	2
Per	1	Rusia	1
Senegal	10	Sierra Leone	3
Somàlia	2	Sudan	1
Ucraïna	1	TOTAL	97

La nacionalitat majoritària ha sigut Gàmbia amb 29 menors, seguit de Mali amb 24 menors. El creixement de Gàmbia és degut, principalment, a la persecució per diferents formes de violència per motius de gènere que pateixen les noies. La majoria van fugir de matrimonis forçosos, de l'explotació dels seus cossos en xarxes de tràfic o per evitar ser sotmeses a la mutilació genital femenina (MGF). L'increment d'arribades via Canàries i el repartiment entre les diferents comunitats autònomes, entre les quals Catalunya, ha fet que es produeixi aquest increment.

D'altra banda, la situació de Mali es perllonga amb un conflicte bèl·lic intern i una crisi multidimensional que, per desgràcia, és lluny de resoldre's. Pel que fa al nombre de menors sense referents familiars atesos, segueix el Senegal amb 10 infants i joves. És important assenyalar que en els darrers mesos hi ha hagut un augment d'ingressos als centres de noies menors, originàries principalment de Somàlia i Mali, una tendència que contrasta amb la realitat dels darrers anys principalment, com s'apuntava abans pel repartiment de persones arribades via ruta atlàntica.

¹³ La CCAR és la única entitat que fa acompanyament jurídic en relació a la protecció internacional a infants i joves sense referents familiars sota la tutela de la DGAIA. Per tant, les xifres que tenim com a organització són els totals de Catalunya.

■ Anàlisi CCAR: Una nova realitat que necessita d'uns marcs de gestió de les migracions i l'asil actualitzats.

▶ **Obsolescència dels plans que emmarquen la gestió de les migracions i l'asil a Catalunya (PIC i PPIC)**

Catalunya porta més d'una dècada sense un marc estratègic actualitzat per atendre la protecció internacional mentre es consolida com una de les CCAA amb més sol·licituds de l'estat espanyol. El Pla de Protecció Internacional de Catalunya (PPIC) està inactiu des de 2014 i el Pla de Ciutadania i Immigració (PIC) és obsolet des de 2020. Aquesta absència de marc estratègic ajustat a la realitat de 2025 impedeix posar en marxa polítiques públiques coordinades que donin resposta, des de l'arribada fins a la plena inclusió social a Catalunya de les persones sol·licitants de PI i refugiades en àmbits com el laboral, el lingüístic, l'accés a l'habitatge, el padró així com d'altres drets fonamentals. Sense uns marcs normatius actualitzats és difícil avançar cap a un model català propi d'acollida i inclusió, descentralitzat, que contempli l'atenció específica a col·lectius vulnerables (LGTBI, dones, joves i infants sense referents familiars a Catalunya) i que reforci el rol dels municipis, les organitzacions especialitzades i del teixit social local en l'acollida. Sense aquest pas serà difícil revertir la congestió del programa estatal posant els drets humans al centre i esmenant les múltiples vulneracions de drets que es donen a Catalunya.

▶ **Absència de compromís actiu amb vies dignes i segures**

A diferència d'altres comunitats autònomes com el País Basc o la Comunitat Foral de Navarra, a Catalunya no hi ha cap estratègia clara per incorporar vies dignes i segures com el patrocini comunitari, visats humanitaris o corredors universitaris gestionats directament des de la Generalitat.

▶ **Riscos derivats del traspàs competencial en un marc criminalitzador**

Mentre es negocia la transferència de competències, s'ha identificat una translació del marc discursiu cap a supòsits que posen al centre del debat sobre les migracions i l'asil una lògica securitària i criminalitzadora, tal com es reflecteix en certs acords i pactes entre partits catalans i estatals que condicionen la interpretació de la immigració des d'una òptica de control i restricció. Aquesta tendència agreuja la violència institucional contra persones migrants i refugiades, fomenta discursos d'odi i propicia que els drets fonamentals de les persones migrants i refugiades queden exposats a retrocessos greus.

**PART
2**

ELS TEMES DEL 2024

Murs per a la (des)protecció internacional

Ainhoa Ruiz Benedicto

Bretxa Observatori de fronteres

Centre Delàs d'Estudis per la Pau

El 9 de novembre de 1989 es va produir la caiguda del mur de Berlín. El derrocament no sols va ser físic sinó també simbòlic, com ho va ser la seva construcció. La seva caiguda va prometre l'entrada en un món globalitzat on s'enderroquessin murs i on el lliure moviment de les persones fos possible. La realitat que es va imposar després no ha tingut res a veure amb el que va semblar prometre. De fet, la globalització ha quedat lluny de portar la igualtat i connexió entre territoris o la plena llibertat de moviment per a les persones.

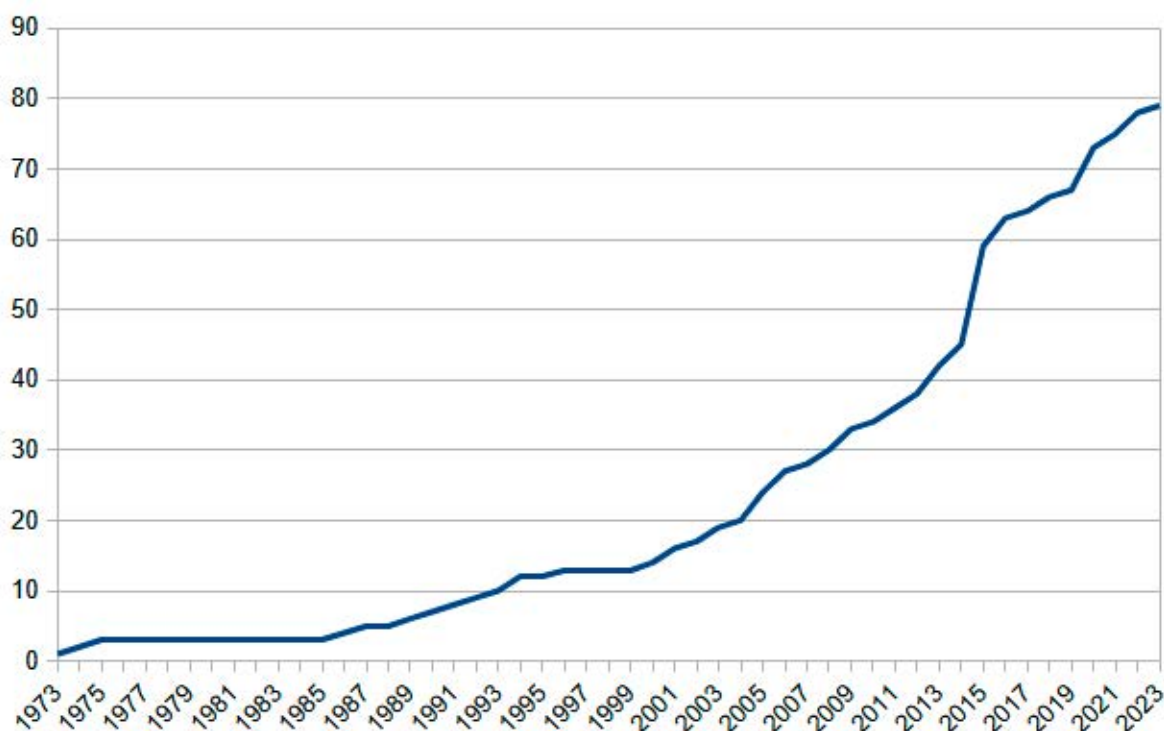
Amb tot, és cert que la mobilitat ha augmentat en les últimes dècades, és més senzill, ràpid i barat viatjar, però només per a poblacions d'alguns territoris (Sparke, 2006: 152). És a dir, aquelles persones de països privilegiats, els països més enriquits, que tenen major capacitat per a imposar i negociar perquè les mesures que regulen el moviment dels seus ciutadans siguin poc restrictives (Deleixhe, 2018: 2; Nevins, 2012: 19). Cal assenyalar, que aquesta dinàmica intersecciona amb polítiques institucionals en matèria de circulació de persones, segons les quals les persones de territoris pobres o de determinats països, poden suposar una amenaça per a la seguretat dels més enriquits. És a dir, venen regides per motius de classe i racisme.

Per tant, lluny de les promeses de la globalització, tampoc s'ha donat una obertura total i igualitària de les fronteres, més aviat s'ha acrescut la desigualtat territorial per a les persones d'uns certs països i regions (Shamir, 2005: 157). En altres paraules, s'han imposat més dinàmiques de control del moviment per a algunes poblacions, fruit, entre d'altres motius, de situar a les migracions en el terreny de la seguretat i de les amenaces.

Així mateix, situar a les migracions com una amenaça i una qüestió de seguretat ha propiciat la militarització fronterera. Ja que, sota aquesta òptica, s'utilitzen les mateixes eines per a abordar les migracions irregulars que el contraban o el narcotràfic, a pesar que les primeres necessiten ajuda humanitària. Entre aquestes eines militaritzades, trobem la construcció de murs fronterers. Una dinàmica en auge per a abordar els reptes vinculats a la circulació de persones en l'era de la globalització.

En el següent gràfic, podem veure que s'estan construint més murs fronterers que mai: en un període de 55 anys, de 1968 fins a 2023, s'han construït un total de 79 murs en fronteres de tot el món. Cal ressaltar que, 73 d'ells s'aixequen en els 33 anys posteriors a la caiguda del mur de Berlín en 1989. És a dir, després de les promeses d'entrada en un món de llibertat de moviment, globalitzat i interconnectat, es construeixen una mitjana de dos murs fronterers per any.

Gràfic 1. Evolució mundial de la construcció de murs fronterers (1968-2023)¹⁴

Font: realització pròpia a partir de la base de dades de l'autora.

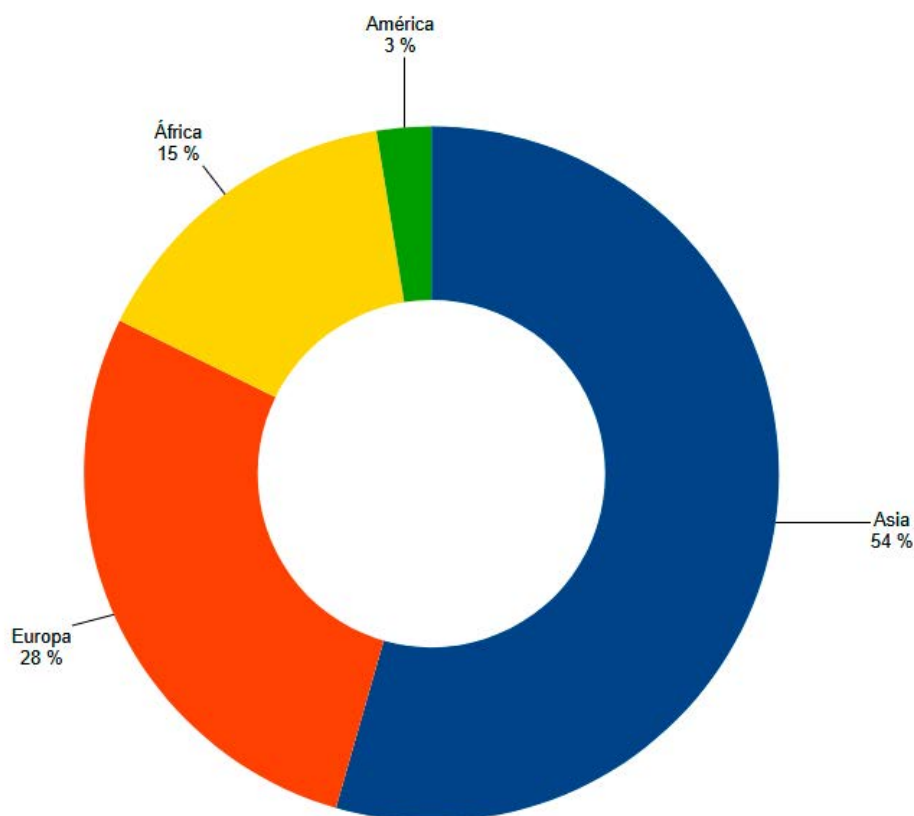
L'any que més destaca per l'auge de construcció de murs és 2015, any en què es van construir fins a 14 murs a tot el món per part de 13 països: Algèria, Àustria, l'Azerbaidjan, Eslovènia, Hongria, l'Iran, Israel, Kirguizistan, Letònia, Lituània, el Marroc, Tunísia i Ucraïna. Un total de 7 murs d'aquests 14, es van aixecar en 2015, any en què es va donar la denominada "crisi migratòria" a Europa. En aquest moment, els Estats membre de la Unió Europea van aixecar un total de 6 murs a les seves fronteres. Destaca el cas d'Hongria, que va aixecar 2 nous murs aquest any, mentre que Eslovènia, Àustria, Letònia, Lituània, construeixen un mur cadascun al llarg de l'any 2015.

Els següents anys que destaquen per construcció de murs són: 2020 amb un total de 6 murs aixecats; 2005, 2013 i 2016 amb 4 murs aixecats cada any, i els anys 2006, 2013 i 2016 amb un total de 3 murs per any. La mitjana de murs construïts en tot el període és de 1,4 per any.

En el gràfic 2, podem veure la quantitat de murs que s'han construït per cada regió del món. Destaca Àsia amb el 54% (43 murs), seguida d'Europa amb el 28% (22, murs), Àfrica amb el 15% (12 murs) i Amèrica amb el 3% (2 murs). Només els països de la regió d'Oceania (Austràlia, Nova Zelanda, Micronèsia, Polinèsia, Melanèsia), semblen no haver construït cap mur en el període estudiat. Encara que en el cas d'Austràlia, país amb un model dur de gestió migratòria, la pròpia geografia de la regió fa que la mar serveixi de barrera amb major contundència que si hi hagués un mur (Chambers, 2019: 59; Hyndman i Mountz, 2008: 253; Pau, 2017: 610). Per tant, el fet que no es construeixin murs, no significa que no s'estiguin donant altres formes de control del moviment o altres mesures militaritzades per a interceptar i abordar fenòmens transfronterers.

¹⁴ De 1968 a 1973 no es detecta la construcció de cap nou mur.

Gràfic 2. Percentatge de murs construïts per regions (1968-2023)¹⁵

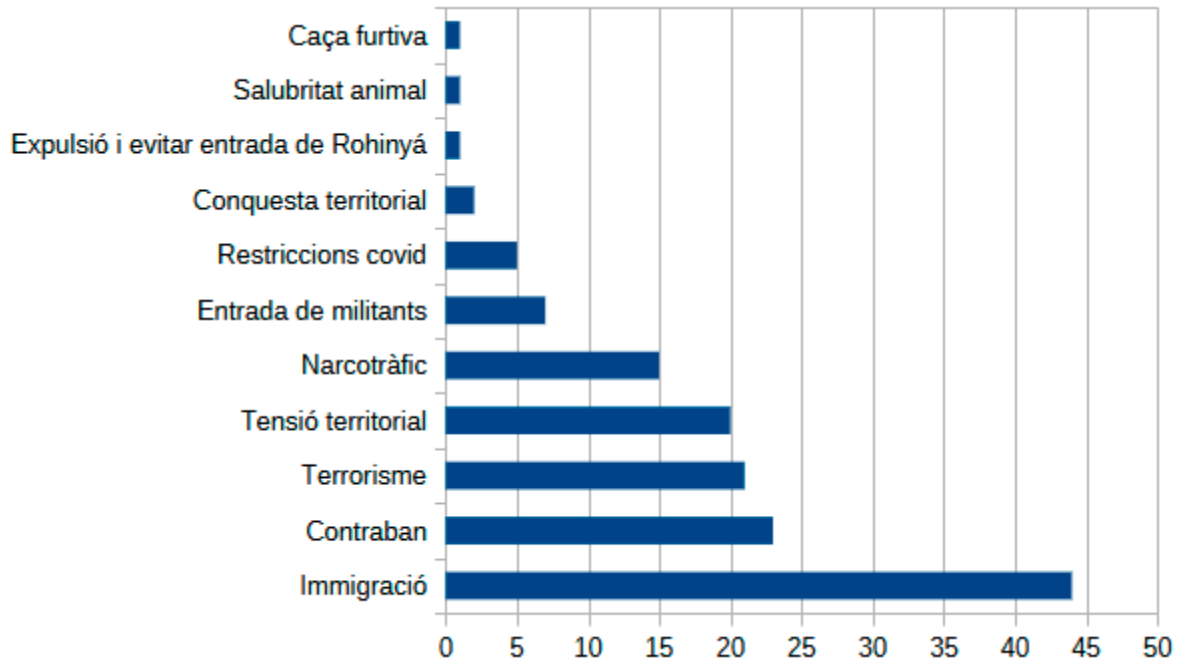
Font: realització pròpia a partir de la base de dades de l'autora.

Pel que fa als motius per a construir murs que han aportat els governs constructors, hem trobat 11 categories principals: tensions territorials, expansió de la COVID-19, salubritat animal davant el possible risc de contagi entre animals, entrada de militants, és a dir, de grups organitzats contraris al govern o amb reivindicacions polítiques específiques, narcotràfic, caça furtiva, terrorisme, contraban, immigració, conquesta territorial, és a dir, la imposició d'un mur per a consolidar una conquesta de territori que estava en disputa. I finalment, la construcció de murs per a l'expulsió i evitar l'entrada de la població Rohinyá. Cal assenyalar que la majoria de murs es construeixen per més d'un motiu.

El gràfic següent, mostra que dels 79 murs construïts en el període estudiat, el 55,70% (44 murs) es construeixen per a frenar el moviment de persones, seguit per un 29,11% (23 murs) per a frenar el contraban. El tercer motiu en importància és el terrorisme amb un 26,58% (21 murs), li segueixen les tensions territorials amb un 25,32% i el narcotràfic amb un 18,99% (15 murs). Les següents categories se situen entre el 9% i 1,27%, amb un rang que va de 7 a 1 murs construïts.

¹⁵ Classificació de les regions segons <https://unstats.un.org/unsd/methodology/m49/>

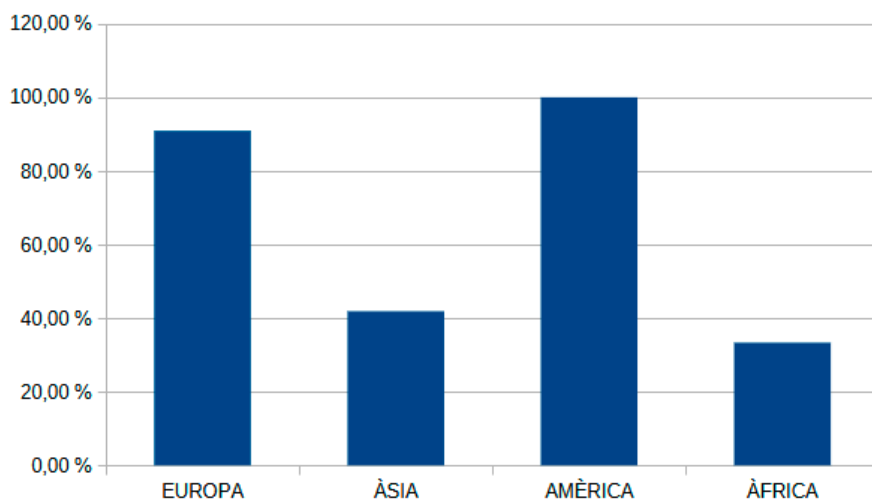
Gràfic 3. Total de murs construïts per cada categoria (1968-2023)

Font: realització pròpia a partir de la base de dades de l'autora.

Per tant, les dades mostren que el moviment de persones és una raó primordial en el món globalitzat per a aixecar infraestructures frontereres. En el gràfic següent podem veure el percentatge de murs que es construeixen per aquest motiu en cada regió. És a Amèrica on el 100% dels murs (2) es construeixen amb aquest motiu, malgrat representar només el 4% dels murs construïts a tot el món. Destaca el cas d'Europa, on el 90% (22) dels murs s'aixequen també per motius migratoris.

Gràfic 4. Percentatge de murs que es construeixen per motius migratoris per regió (1968-2023)

Font: realització pròpia a partir de la base de dades de l'autora.

Per tant, els països occidentals, situats a les regions d'Europa i Amèrica i més enriquits, són els que més murs aixequen per motius migratoris, això ocorre a pesar que, segons dades d'ACNUR, no són els països que més persones desplaçades acullen. L'últim informe publicat per aquesta organització apunta que el 75% de persones desplaçades per la força són acollides per països de renda mitjana o baixa. Els principals països d'acolliment l'any 2023 van ser Aruba, Líban, Montenegro, Curaçao i Jordània (ACNUR, 2023).

Resulta important assenyalar, el paper dels Estats membre de la Unió Europea i de l'espai Schengen. La suma dels murs construïts per aquests països ens dona un total de 19 murs construïts per al període estudiat. El que representa un 46% del total de països que conformen la UE i l'espai Schengen (comptant el Regne Unit que encara era membre quan va finançar el mur de Calais a França). És a dir, gairebé la meitat de països de la Unió europea i Schengen han construït murs a les seves fronteres, el 90% per a frenar a les persones desplaçades per la força, aquests són: Espanya (2), Hongria (2), Bulgària (1), Grècia (1), Lituània (2), Àustria (1), Letònia (2), Eslovènia (1), el Regne Unit (1), Noruega (1), Estònia (1), Polònia (2), Finlàndia (1), i Xipre (1). Aquest últim encara que no forma part de la regió d'Europa sí que és part de la UE, encara que no de Schengen.

És també destacable el mur aixecat per República Dominicana a la seva frontera amb Haití en 2022, principalment per a evitar la migració derivada de la situació d'instabilitat al país. A la fi de 2023 el 68% de la població d'Haití requeria ajuda humanitària (ACNUR, 2023). Encara que no és l'únic mur que s'aixeca per a frenar l'entrada de persones en greu situació humanitària. Aquest és el cas dels països que han construït murs a la seva frontera amb Síria, la qual cosa impeideix que moltes persones puguin fugir de la situació de guerra i instabilitat del país. També és el cas de l'Aràbia Saudita i el mur que ha aixecat a la seva frontera amb Iemen, país amb el qual està en guerra i la població de la qual també es troba en una una greu situació humanitària. Per citar alguns casos.

També resulta important assenyalar el cas d'Israel, el país que més murs ha construït del món, amb un total de 6. Per a justificar aquesta construcció massiva de murs el govern i alguns actors socials porten dècades criminalitzant i deshumanitzant a la població palestina. Això ha tingut greus conseqüències per a la vida de les persones palestines a nivells econòmics, comunitaris, afectant a l'accés a l'habitatge, a la terra i els serveis bàsics, al mateix temps que ha augmentat els greuges, la tensió i el conflicte.

D'aquesta manera, els països més enriquits mostren una evasió de la seva responsabilitat, no sols a l'hora de donar acolliment, sinó a l'hora d'aportar solucions a les causes estructurals dels desplaçaments forçats. És important també, reflexionar sobre les conseqüències que aquest sistema d'amurallament genera, que no sols es compon de murs i barreres físiques sinó de diversos sistemes tecnològics, de vigilància, seguretat i defensa, concertines, càmeres, radars, lectors biomètrics, sensors de calor corporal, rases i drons, són alguns d'ells.

Tot aquest conjunt de mesures estan contribuint a generar noves violències, desigualtats i jerarquies entre poblacions i comunitats a través de noves restriccions del moviment. El tractament diferencial que es dona a les persones que es mouen entre territoris genera desigualtat, jerarquia social i diferents tipus de violència. Les persones que es desplacen per la força i migrades són interceptades en els espais fronterers, retornades a la força, recloses en centres d'internament o agredides en el seu intent de travessar la frontera, per cossos de seguretat, militars, murs i altres sistemes i infraestructures d'agressió i por. En el cas que aconseguixin traspasar la frontera, encara les espera la violència estructural i cultural de les polítiques dels països de destinació. Els països que haurien de brindar refugi i seguretat, les mantenen en la il·legalitat, i les expulsen del sistema, deixant a aquestes persones en un context de major vulnerabilitat. La construcció d'infraestructures frontereres com els murs i tanques s'ha convertit en l'aposta política per a solucionar un dels grans reptes mundials i humans de l'actualitat: els desplaçaments forçats. Resulta encertat assenyalar, que amb això s'està construint també un món més violent, insegur i desigual.

Implementació efectiva de vies dignes i segures

Aleksandra Semeriak, Project manager FCCD

Dilara Ekmen, Codirectora CCAR

Aquest article ha estat extret de la Guia pràctica: Mobilització d'Ajuntaments i altres actors locals en el disseny i la implementació de programes de patrocini, elaborat per l'Associació Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (Fons Català) i la Comissió Catalana d'Acció pel Refugi (CCAR) com a part del projecte COMplementary pathways nETwork (COMET), finançat per la convocatòria 2020 del Fons d'Asil, Migració i Integració (FAMI) de la Unió Europea, en virtut de l'acord de subvenció 101038560."

La guia completa està disponible a:

https://fonscatala.org/wp-content/uploads/2024/12/66659_1_MODEL-2_GUIA-PRACTICA_C.pdf

Què entenem per Vies Dignes i Segures?

1. Context

En els darrers anys, Europa ha estat destí per a milers de persones desplaçades forçosament que cercaven refugi. Malauradament gran part d'elles s'han vist evocades a emprendre rutes migratòries cada cop més perilloses, davant el blindatge i la securització de les fronteres europees. Al 2023, la Unió Europea (UE) va viure un augment del nombre de sol·licituds d'asil en el seu conjunt. En aquest sentit, hi van arribar un total d'1.129.800 persones, la xifra més alta registrada des de l'any 2015, després que esclatés el conflicte de Síria, el que suposa un increment del 17% respecte a l'any anterior. Els principals estats de la UE receptors de les sol·licituds d'asil van ser Alemanya (329.050), França 166.880, Espanya (163.220), Itàlia (135.820) i Grècia (64.220).

Del total de sol·licituds, 340.225 van ser presentades per dones que son les que viuen d'una manera més visible les violències en el trànsit migratori. Cal destacar també els 41.525 nens i nenes sense referents familiars al seu costat que van sol·licitar protecció internacional. Aquest darrer any també es van registrar un total de 292.985 persones migrades i refugiades que van arribar a la UE a través de vies irregulars d'accés. El 91% per via marítima (267.000) a través de les tres rutes mediterrànies i la ruta atlàntica (Canàries) a Europa.

Davant d'aquesta realitat, les anomenades Vies Segures (VS) han emergit cada vegada amb més força com una alternativa essencial per garantir que les persones puguin accedir a la protecció internacional amb garanties de seguretat a través del desplegament de la dimensió exterior del dret d'asil. No obstant, malgrat ser àmpliament promogudes per organismes internacionals com l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) o la mateixa UE, aquestes s'enfronten a diversos reptes en la

seva implementació efectiva i expansió, particularment dins de la UE, on la mobilitat internacional de persones del sud global cada vegada es troba més restringida en un context fortament marcat per l'auge dels discursos de l'extrema dreta i del viratge de les polítiques de gestió de les migracions cada vegada més enfocades a la dissuasió de les arribades i la criminalització de les migracions i el refugi. Doncs al 2023, al mateix any on es batien records d'arribades, tan sols 12.567 persones eren reassentades en tot el conjunt de la UE.

► Definicions de les Vies Segures per a la protecció de les persones refugiades

Abans de desenvolupar aquest apartat, es considera oportú apuntar un aspecte respecte a la terminologia emprada en aquest informe. El llenguatge no només descriu la realitat, sinó que té el poder de configurar-la i transformar-la. Quan s'utilitzen paraules, no es limita a narrar els fets, també s'està actuant i prenent posicionament. És per això que el terme “vies legals i segures”, utilitzat per diversos investigadors, organitzacions internacional i institucions de la UE, pren una dimensió especialment rellevant. Aquest concepte, que no té una definició universalment establerta com apunten diversos autors¹⁶, es refereix als mecanismes que permeten a les persones refugiades i també a les sol·licitants de protecció internacional arribar a un territori sense posar en risc la seva vida. No obstant això, l'ús de la paraula “legal” implica que hi ha rutes que no ho són, cosa que pot generar una dicotomia moralment qüestionable.

En aquesta guia, l'aproximació es fa des de la premissa de que totes les rutes són vàlides, i que el focus no ha de raure en el camí triat i en la situació administrativa que se'n deriva, sinó en l'absència d'alternatives institucionals segures que permetin la mobilitat humana per aquelles persones que provenen de determinades latituds i busquen seguretat i refugi a Europa. Amb aquesta perspectiva i reconeixent el poder transformador del llenguatge, s'ha decidit utilitzar el terme “vies segures” (VS) en lloc de “vies legals i segures”. Amb aquesta elecció no només es busca reflectir la postura de les autores en termes d'ètica, sinó que també es busca evitar la criminalització implícita d'aquelles persones que, davant l'absència d'alternatives institucionals, es veuen forçades a emprendre altres camins per garantir la seva supervivència. Perquè, com diu el llenguatge performatiu, les paraules no només descriuen el món, el configuren. I des d'aquesta guia es vol contribuir a fomentar un discurs que posi la dignitat i la seguretat de les persones migrades i desplaçades forçosament al centre.

Les vies segures, segons l'ACNUR, són procediments legals que ofereixen una solució duradora per a persones refugiades i altres persones desplaçades amb necessitats de protecció internacional, evitant així que s'hagin de veure forçades a emprendre rutes perilloses. En aquest sentit, el mateix organisme defineix les vies segures com a mecanismes que poden incloure programes de reassentament, que és l'instrument més consolidat i els destinataris del qual són persones que ja tenen la condició de persona refugiada i es troben en una situació de vulnerabilitat, o aquelles catalogades com a vies complementàries (*complementary pathways*), com poden ser l'admissió humanitària, els visats humanitaris o el patrocini comunitari, que proporcionen accés a la protecció internacional. Aquestes vies ofereixen una seguretat jurídica i física, dos elements indispensables que malauradament no es troben en el trajecte migratori de moltes de les persones migrades i refugiades cap a la UE, en les que sovint han de fer front múltiples

¹⁶ Boza, D. (2024). Informe de bones pràctiques en matèria de reassentament i corredors humanitaris. Coordinació: CCAR i CER-M. CCAR, Octubre 2024.

situacions de violència, tortura, explotació o fins hi tot la mort. La seva finalitat és donar una resposta efectiva i humanitària a les persones desplaçades, assegurant-los la seva inclusió en un nou país amb drets i garanties. El concepte de vies complementàries està en procés de definició i expansió. En aquest informe no es desenvoluparan de manera extensa però segons l'Organització Internacional de Migracions (OIM) i també l'ACNUR, entrarien a formar-ne part, les vies que tenen per objectiu habilitar corredors per a la mobilitat laboral o també la reunificació familiar¹⁰.

La UE, per la seva part, ha anat integrant les vies segures dins del seu marc normatiu. En el marc del nou Pacte Europeu de Migració i Asil (PEMA), la UE ha aprovat el Reglament (UE) 2024/1350 del Parlament Europeu i del Consell de 14 de maig de 2024, per el qual s'estableix el Marc de Reassentament i Admissió Humanitària de la Unió Europea modificant l'anterior (UE) 2021/1147. Aquest Reglament representa un pas endavant en la regulació de l'entrada segura de persones nacionals de tercers països o apàtrides amb finalitats de protecció internacional o admissió humanitària. No obstant, no imposa obligacions vinculants als Estats membres per acollir un determinat nombre de persones. Així doncs, aquests mantenen la potestat de decidir de manera voluntària la seva participació, incloent-hi el tipus d'admissions, les regions prioritàries o el nombre de persones que contribuiran a reassentar.

Aquesta fet, una vegada més, reforça caràcter no obligatori del sistema i per consegüent, l'afebleix, tot i tenir per objectiu regular i incentivar polítiques d'entrada segura al territori de la UE, augmentant el nombre de places ofertes per als reassentaments i reforçant la contribució de la UE a les iniciatives internacionals de protecció humanitària. La implementació efectiva de vies segures a la UE oscil·la entre la voluntat d'assolir una coordinació i harmonització comunitàries i el respecte a la sobirania nacional dels Estats membres, una tensió que condiciona l'avenç en matèria de reassentament i admissió humanitària.

Dins del marc de les vies segures, existeixen diverses tipologies que varien en funció del tipus de protecció que ofereixen i les necessitats específiques que aborden. A continuació es descriuen les principals categories de vies segures, segons ACNUR i la UE.

1. Reassentament

El reassentament és potser la via més coneguda dins de les vies segures. Consisteix en el trasllat d'una persona refugiada des d'un país de primer asil, on ha estat registrada com a refugiada, a un tercer país que ofereix protecció permanent¹¹. L'ACNUR coordina aquest procés, identificant els casos més vulnerables que no poden rebre protecció adequada en el país de primer asil. El reassentament permet que les persones refugiades obtinguin un estatus legal en el nou país, amb accés als drets bàsics com l'habitatge, l'educació, la sanitat i el treball.

El reassentament és essencial per oferir una solució duradora a les persones que no poden tornar al seu país d'origen ni establir-se de manera segura en el país de primer asil. Així i tot, aquesta via ha estat històricament limitada en nombre, i tot i els esforços de la UE i l'ACNUR, la demanda de reassentament supera àmpliament les places disponibles. Segons l'ACNUR, només una petita fracció de les persones refugiades a nivell mundial aconsegueixen ser reassentades en un tercer país.

¹⁷ Per a més informació sobre vies complementàries consulteu l'apartat corresponent a la pàgina web de l'ACNUR: www.acnur.org

2. Vies Complementàries

Les vies complementàries són mecanismes addicionals al reassentament que permeten l'accés segur a la protecció internacional per a persones refugiades. Aquests mecanismes inclouen visats humanitaris, patrocini comunitari, corredors humanitaris, programes laborals i educatius, i altres vies que faciliten la mobilitat internacional segura. Aquest concepte s'ha desenvolupat en resposta a la necessitat d'ampliar les oportunitats per a les persones refugiades en situació de vulnerabilitat en un context global on el reassentament no és suficient per donar resposta a les necessitats reals.¹⁸

El desenvolupament de les vies complementàries està estretament lligat a diversos marcs normatius internacionals que han estat adoptats al llarg dels darrers anys per respondre a les creixents necessitats de protecció internacional i de mobilitat humana. Aquests marcs inclouen instruments com la Declaració de Nova York per als Refugiats i Migrants (2016), el Pacte Mundial sobre els Refugiats (2018), el Pacte Mundial per a una Migració Segura, Ordenada i Regular (2018), l'Estratègia Triennal de l'ACNUR sobre Reassentament i Vies Complementàries (2019) i en l'àmbit europeu, el Nou Pacte Europeu de Migració i Asil, concretament el nou Reglament sobre Reassentament i Admissió Humanitària (2024). Malgrat que aquests instruments han establert les bases per a l'expansió de les vies segures com a mitjà per garantir protecció a persones desplaçades forçosament i una mobilitat en condicions de seguretat, la seva implementació segueix sent força limitada.

Tot i que no hi ha una definició unificada de les vies complementàries, ja que estan en un moment d'evolució i redefinició, hi ha un ampli consens sobre els conceptes que apunta l'ACNUR i a través dels quals es poden catalogar sota els següents programes:

Visats Humanitaris: Els visats humanitaris permeten que les persones refugiades en situacions de vulnerabilitat extrema viatgin de manera segura a un altre país per sol·licitar protecció internacional. Els visats humanitaris han estat utilitzats a Europa per permetre l'entrada a persones que no podrien sol·licitar asil de manera segura des del seu país d'origen o un país de trànsit. Alguns exemples de països amb polítiques de visats humanitaris són França o Argentina.

França, en aquest sentit, ha implementat un sistema de visats humanitaris per facilitar l'entrada de persones refugiades des de països en conflicte, com el Líban o Jordània, on es troben moltes persones desplaçades forçosament de Síria. A través del programa de visats humanitaris, França col·labora amb organitzacions humanitàries per identificar persones en situació de vulnerabilitat, com famílies amb menors a càrrec o persones amb problemes de salut, i facilitar el seu accés al territori francès de manera segura. Un cop arriben, les persones reben suport de diverses ONG, així com accés a l'habitatge, l'educació i l'atenció sanitària, amb la finalitat de promoure una inclusió més ràpida i efectiva. França ha ampliat aquest sistema en els últims anys, incrementant el nombre de visats humanitaris disponibles en resposta a la crisi d'acollida global.

Per altre banda, Argentina ha estat un dels pocs països de l'Amèrica Llatina en implementar visats humanitaris com a part del seu "Programa Síria", que es va iniciar el 2014 en resposta al conflicte armat intern a Síria. Aquest programa permet a les persones refugiades sirianes i les seves famílies accedir a visats humanitaris per viatjar a Argentina i establir-se de manera segura. A més, el programa proporciona suport amb l'ajuda de la societat civil i de comunitats locals per facilitar la seva inclusió. L'èxit d'aquest programa ha portat Argentina a explorar l'ampliació dels visats humanitaris per a

¹⁸ Per més informació, vegeu el document d'ACNUR: *Vías complementarias para la admisión de refugiados en terceros países. Consideraciones clave*. Abril 2019.

altres nacionalitats afectades per conflictes i crisis humanitàries, posicionant-se com un referent en la regió quant a polítiques humanitàries i d'asil¹⁹.

Corredors Humanitaris: Una altra de les vies humanitàries és el que anomenem corredors humanitaris, que permeten l'accés al territori a persones o grups que es troben en situacions de vulnerabilitat específica, sense necessitat d'haver estat prèviament reconegudes amb l'estatut de refugiada. Els corredors humanitaris es diferencien per la seva capacitat d'actuar en contextos d'emergència i vulnerabilitat sostinguda, tant en els països d'origen com en els de trànsit. Una de les seves principals característiques és que són dissenyats per acollir grups de persones beneficiàries, no casos individuals aïllats.

Són un mecanisme interessant perquè tal i com apunta l'*European Council on Refugees and Exiles* (ECRE), són un exemple de flexibilitat legal en la implementació de vies segures. Es basen en dos accepcions: visats humanitaris permessos per l'article 25 del Codi de Visats de la UE, que garanteixen que les persones beneficiàries puguin accedir de manera segura al territori europeu, tot evitant rutes perilloses, i els acords en forma de memoràndums d'entesa entre Govern, ONG i organismes internacionals per gestionar el trasllat i l'acollida. Un exemple d'això és el cas italià, on el govern col·labora amb entitats com la Federació d'Esglésies Evangèliques d'Itàlia (FCEI), coordinadora del projecte COMET, per facilitar l'arribada de persones refugiades des del Líban i altres zones de conflicte.

Vies Educatives i Laborals: Algunes vies complementàries ofereixen l'oportunitat que les persones amb necessitat de protecció internacional accedeixin a països segurs a través de beques educatives o programes d'inserció laboral especialitzats. Aquestes vies permeten que les persones refugiades obtinguin formació acadèmica o accedeixin a llocs de treball, facilitant així la seva inclusió en els països d'acollida. A l'Estat espanyol, l'ONG ACCEM ha liderat un projecte pilot en coordinació amb el govern estatal per a l'acollida de persones nicaragüenques desplaçades forçosament a Costa Rica a través d'una via de mobilitat laboral. En aquest sentit, s'ha obert un corredor amb finalitat d'inserció laboral a la província de Valladolid amb la col·laboració d'una empresa privada que ha patrocinat a les persones. En la mateixa línia i a diverses universitats de l'Estat espanyol entre les quals la Universitat de Barcelona, la Autònoma de Barcelona o la Universitat de Lleida, s'han dissenyat i implementat programes específics per persones refugiades que tenen estudis superiors.

Patrocini Comunitari: En el marc d'aquesta guia es vol posar en valor i dedicar un espai més ampli a analitzar el patrocini comunitari, un model que involucra les comunitats locals en el procés d'acollida i inclusió de persones refugiades. A diferència del reassentament, on el govern assumeix la major part de la responsabilitat, en els models de patrocini comunitari són les comunitats locals, les ONG i altres actors de la societat civil, incloent els governs municipals, qui es fan càrrec conjuntament de la l'acollida i la inclusió de les persones refugiades. Aquest model s'inspira en el model canadenc establert el 1978, a través del qual s'assigna un paper fonamental a les comunitats locals en l'acompanyament i suport a les persones refugiades. Aquest tipus de via segura ha guanyat rellevància en diversos països europeus, incloent el Regne Unit, Alemanya, França i l'Estat espanyol.

En aquest sentit, algunes comunitats autònomes han desenvolupat programes pilot de patrocini comunitari que després de les primeres fases han resultat ser un èxit, tot i la limitació en el número de persones acollides. Un exemple destacat és el Programa SOMOS de *Patrocinio Comunitario* de

¹⁹ Boza, D. (2024). Informe de bones pràctiques en matèria de reassentament i corredors humanitaris. Coordinació: CCAR i CER-M. CCAR, Octubre 2024

Navarra, implementat per la Direcció General de Polítiques Migratòries des de 2021. Aquest programa, que es basa en la col·laboració entre el govern de Navarra, el govern central, municipis com Tudela i la societat civil, i proporciona a la ciutadania l'oportunitat de participar directament en l'acollida de persones refugiades provinents de països com el Líban. La fundació Civil San Francisco Javier, amb seu a Tudela, coordina el projecte amb el suport de grups locals de patrocinadors voluntaris que ofereixen ajuda econòmica, suport psicosocial i social per a la inclusió de les famílies refugiades al municipi²⁰.

Un altre cas rellevant és el programa Auzolana II al País Basc, una experiència pilot impulsada per la Secretaria General de Drets Humans, Convivència i Cooperació del Govern Basc, que va començar el 2019. Aquest programa ha acollit cinc famílies sirianes procedents de Jordània, allotjant-les en diferents municipis com Bilbao, Arrigorriaga, Portugalete, Andoain i Vitòria. En aquests municipis, grups de persones voluntàries locals treballen amb entitats com Càritas i la Fundación Social Ignacio Ellacuría per facilitar l'acollida i inclusió de les famílies, proporcionant-los allotjament, orientació cultural i lingüística, i suport en la recerca de feina. Auzolana II també es considera una eina pedagògica i sensibilitzadora, ja que involucra activament la ciutadania basca en el procés d'acollida i contribueix a lluitar contra els prejudicis existents vers les persones migrades i desplaçades forçosament²¹.

Al llarg del projecte COMET s'ha identificat que el patrocini comunitari presenta diversos reptes. Un dels principals és garantir que el compromís dels patrocinadors es mantingui a llarg termini, ja que el procés d'inclusió pot ser exigent i requerir recursos financers i humans considerables. Per abordar aquest problema, els programes han implementat mecanismes de seguiment i suport continu per als grups de patrocinadors, proporcionant-los orientació legal, formació en gestió psicoemocional i recursos per facilitar la convivència. També és fonamental coordinar-se amb les institucions públiques per garantir que les persones i famílies usuàries tinguin accés als serveis bàsics, com el padró, la sanitat i l'escolarització dels i les menors, evitant burocràcia excessiva que pugui endarrerir o complicar el seu procés d'inclusió. Un aspecte fonamental, en el desenvolupament del patrocini comunitari, és el fet que les comunitats locals participen activament en el suport emocional, social i material, establint vincles que fomenten el coneixement mutu i el reconeixement intercultural. Això contribueix a reduir prejudicis, combatre estereotips i fomentar la cohesió social a llarg termini.

A Catalunya hi ha altres experiències interessants on s'han implementat projectes amb la finalitat de reubicar temporalment a persones defensores en risc a través de la col·laboració públicoprivada. Un exemple és el Programa Català de Persones Defensores de Drets Humans (PCPDDH)²², que té per objectiu oferir protecció i atenció integral a defensors i defensores de drets humans (DDH) en

²⁰ Per a més informació sobre el programa SOMOS vegeu *Resolución de 23 de abril de 2024, de la Secretaría General Técnica, por la que se publica el Convenio con el Gobierno de Navarra, el Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados en España, el Ayuntamiento de Tudela y la Fundación Civil San Francisco Javier, para desarrollar en la Comunidad Foral de Navarra un Programa de Patrocinio Comunitario en materia de acogida e integración de personas beneficiarias de protección internacional*, BOE núm. 105, de 30 de abril de 2024.

²¹ Per a més informació sobre el programa Auzolana II vegeu *Resolución de 14 de julio de 2023, de la Secretaría General Técnica, por la que se publica la Adenda de prórroga al Convenio entre la Dirección General de Integración y Atención Humanitaria, la Comunidad Autónoma del País Vasco, el Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados y las entidades sociales Cáritas Diocesana de Bilbao, Cáritas Diocesana de Vitoria, Cáritas Diocesana de San Sebastián y Fundación Social Ignacio Ellacuría, para desarrollar en Euskadi una experiencia piloto de patrocinio comunitario Auzolana II en materia de acogida e integración de personas beneficiarias de protección internacional*, BOE núm. 174, de 22 de julio de 2023.

²² Per a més informació sobre el PCPDDH vegeu l'apartat corresponent a la pàgina web de la Generalitat de Catalunya: www.cooperaciocatalana.gencat.cat

risc per raó de les seves activitats de defensa dels drets humans, a través de l'acollida temporal de sis mesos a Catalunya i en l'acompanyament al retorn. Aquesta és una iniciativa impulsada per la Generalitat de Catalunya i liderada per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD). L'entitat col·laboradora és la CCAR, encarregada de la gestió programàtica i pressupostària del PCPDDH. Un altre actor destacat que hi col·labora és l'Ajuntament de Sant Cugat, municipi que recolza econòmicament i tècnicament el projecte ja que un dels dispositius d'acollida es troba situat en el municipi. Tanmateix, també tenen un rol actiu les diferents entitats catalanes que presenten les candidatures de les persones DDH un cop són seleccionades.

En aquest sentit, el municipi, a més del recolzament econòmic, participa dels espais de coordinació amb l'ACCD i la CCAR i un cop seleccionades amb les entitats acompanyants que formen part del teixit social i organitzatiu de base de Catalunya. També destaca el seu rol facilitant l'accés a tots els recursos municipals per tal de facilitar l'acollida de la persona defensora durant tota la seva estada, des de l'acompanyament a fer tràmits administratius, fins a una vessant més lúdica i d'enxarxament amb el teixit social i comunitari del municipi.

Altres experiències innovadores en matèria d'acollida de persones amb necessitat de protecció internacional que s'han dut a terme a Catalunya és el projecte Oportunitat500²³. Aquesta és una iniciativa impulsada per l'Associació de Micropobles de Catalunya en el marc del Programa de suport a la implementació de les Polítiques Actives d'Ocupació (SOC – MICROMUNICIPIS). El seu objectiu principal era fomentar l'acollida i inclusió de persones migrades i refugiades als municipis amb menys de 500 habitants de Catalunya, promovent el seu establiment sostenible i arrelament progressiu. El projecte es basa en dos pilars principals: la inserció laboral de les persones participants mitjançant contractes de treball i formació i la inclusió social en les comunitats locals.

El projecte pilot resulta interessant per la col·laboració de diversos actors i la descentralització de l'acollida. Entre els actors que hi han participat trobem a les entitats impulsores i que han realitzat funcions de coordinació com la mateixa Associació de Micropobles de Catalunya que ha estat ha responsable de l'execució i seguiment del projecte. A nivell de institucions governamentals van participar la Direcció General de Migracions, Refugi i Antiracisme de la Generalitat de Catalunya (DGMRA) amb funcions de recolzament tècnic i enllaç amb serveis territorials, mentre que els ajuntaments dels micropobles facilitaven habitatge i feina. També van contribuir organitzacions no governamentals que van identificar i preparar a les persones refugiades. I en aquest sentit, els protagonistes també van proposar-se com a candidats per emprendre aquest nou repte. Per últim, un altre actor summament rellevant ha estat el Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) del qual provenia el finançament.

Alhora el projecte Oportunitat500 també ha fet front a diversos reptes durant la seva implementació, sobretot relacionats amb la mobilització de les persones participants, la seva inclusió efectiva en les comunitats locals i la sostenibilitat del model. Un dels principals desafiaments ha estat trencar les concepcions preconcebudes sobre la vida al medi rural. Moltes de les persones migrades i refugiades interessades en el programa tenien una visió estereotipada dels micropobles, sovint associant-los a una manca d'oportunitats laborals o de serveis bàsics. Això ha dificultat captar l'interès de participants potencials, especialment aquells procedents d'entorns urbans. A més, les expectatives laborals i personals d'algunes persones han generat dubtes sobre la sostenibilitat del projecte, especialment pel que fa a la continuïtat laboral i les possibilitats de creixement professional.

²³ Per a més informació sobre el projecte vegeu la memòria corresponent: Associació de Micropobles de Catalunya. Sectorial d'Atenció a les Persones. Projecte Oportunitat500. Setembre, 2023.

Pel que fa a la integració comunitària, un altre repte destacat ha estat la construcció de vincles sòlids entre les persones participants i les comunitats locals. Tot i els esforços per fomentar la cohesió social, en alguns casos s'han detectat resistències inicials entre la població local, motivades per prejudicis o per desconeixement sobre la realitat de les persones refugiades. Això ha requerit una inversió significativa en activitats d'acompanyament i sensibilització per superar aquestes barreres i garantir una convivència harmònica. Al mateix temps, els micropobles presentaven limitacions estructurals, com la manca d'habitatges adequats o de serveis bàsics suficients, fet que ha suposat un desafiament addicional pels ajuntaments i les entitats socials implicades en el projecte.

Un altre àmbit de dificultat ha estat el mercat laboral. En alguns casos, no hi havia una coincidència total entre els perfils professionals de les persones participants i les necessitats laborals específiques dels micropobles, fet que ha limitat les oportunitats d'inserció laboral. A això s'hi suma la necessitat de formació tècnica més especialitzada per a determinats llocs de treball, la qual cosa ha endarrerit en alguns casos el procés d'incorporació. Finalment, un repte estructural ha estat la continuïtat i sostenibilitat del projecte. La forta dependència del finançament públic, principalment del SOC, genera incertesa sobre la viabilitat del programa a llarg termini. Malgrat aquests reptes, el projecte ha demostrat una gran capacitat de interrelació entre diversos actors, d'adaptació i d'implementació estratègies innovadores i promovent narratives positives sobre la vida als micropobles.

2. La implementació del patrocini comunitari: Guia integral pels governs municipals

Aquest apartat vol oferir un resum pràctic de les accions necessàries perquè els governs municipals, com a actors clau en els processos d'inclusió de persones migrades i refugiades a nivell local, puguin participar de manera efectiva en el disseny i la implementació de programes d'acollida a través de vies de patrocini per a persones desplaçades forçosament. Aquesta guia ofereix passos concrets per a la seva execució, incorporant l'enfocament de la interseccionalitat i la col·laboració entre diferents actors.

► Requisits normatius

Un ens local que tingui interès en impulsar una iniciativa per implementar una via complementària com la del patrocini, ha de tenir en compte el marc competencial en el qual es desenvolupa. Per exemple, en el cas de l'Estat espanyol, s'ha de considerar la seva singularitat en el tractament de les vies complementàries així com les competències i funcions que té el Govern Autònom de Catalunya²⁴.

Com s'ha mencionat anteriorment, el patrocini comunitari, entès com a via complementària, hauria de representar un esforç addicional als compromisos de reassentament, que en el cas d'Espanya estan recollits en el PNR²⁵, que es regeix pel protocol d'actuació elaborat de manera consensuada entre els ministeris d'Afers Exteriors, Unió Europea i Cooperació, d'Interior i el MISSM, amb la col·laboració de l'ACNUR i l'OIM. Aquest protocol estableix i defineix els criteris de selecció de les persones a reasentar, el

²⁴ La informació proporcionada es basa en el marc normatiu vigent al desembre 2024.

²⁵ D'acord amb la *Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria. Disposición Adicional Primera. Reasentamiento. Jefatura de Estado*. «BOE» núm. 263, de 31/10/2009.

reconeixement de la protecció internacional, els trasllats a Espanya i el desenvolupament del programa d'acollida per a persones refugiades a càrrec del MISSM. No obstant, les iniciatives complementàries liderades per municipis i Comunitats Autònomes, com Navarra, el País Basc o la proposta de desplegament del projecte COMET a Catalunya, s'han inscrit en el marc del PNR. Aquesta circumstància limita l'addicionalitat de la via i fa indispensable una interlocució amb el govern central.

Pel que fa a Catalunya, tot i no tenir competències plenes en l'àmbit d'asil i refugi, exerceix un paper rellevant en l'acollida i inclusió de les persones refugiades, especialment pel que fa a l'accés als serveis socials. Per altra banda, disposa d'un instrument, tot i que ara ja obsolet, com és el Pla de Protecció Internacional de Catalunya (PPIC) aprovat pel Govern de la Generalitat al gener de 2014²⁶, com a document estratègic on ja s'apuntava la intenció i compromís del Govern de Catalunya en diversos aspectes com “canalitzar iniciatives per millorar el règim jurídic de la protecció internacional i de l'apatrídia; formar la societat en general i, més concretament, diferents actors socials, inclosos els empleats públics i informar-los del Pla; aportar recursos i finançament per a l'acollida; col·laborar amb l'Estat en l'acollida de persones reassentades i desplaçades a la força”. Específicament sobre el reassentament es comprometia en el punt 4 del document a “dur a terme les gestions institucionals i polítiques necessàries davant l'Estat, per ser consultada, prèviament a la seva adopció, en els acords dels consells de ministres que concreten el contingent anual de persones reassentades” i “col·laborar amb l'Estat en l'acollida de persones reassentades, mitjançant la distribució i acollida a Catalunya d'una part proporcional del contingent de persones reassentades, contingent que s'aprova cada any mitjançant els esmentats acords del consell de ministres; la col·laboració s'ha de procurar expressar mitjançant convenis de col·laboració”. El document també preveu que el govern de la Generalitat planifiqui l'acollida d'emergència en situacions d'afluència massiva en col·laboració amb departaments competents en serveis socials, ONG especialitzades en protecció internacional i acollida, organismes internacionals i ens locals, contribuint així a l'esforç de la comunitat internacional en matèria de protecció i solidaritat. Aquest Pla de 2015 ja contemplava elements essencials com la necessitat de coordinació intergovernamental i amb altres actors no governamentals, que es subratllen en aquesta guia.

A més, iniciatives aprovades al Parlament, com la Resolució 797/XI²⁷ sobre el suport a les vies segures d'accés al dret d'asil i l'exercici del dret a la llibertat de circulació, reforcen la necessitat d'avançar en aquesta direcció, en la línia del que tenia per objectiu el projecte COMET. La Resolució menciona explícitament la necessitat de cooperar amb els ens locals i d'explorar figures com el reassentament per tal d'acollir a menors sense referents familiars sol·licitants de protecció Internacional.

Per altre banda, a la DGMR de l'actual Conselleria de Drets Socials li corresponen les funcions de coordinació amb la UE i altres organismes internacionals que promouen els drets humans de les persones migrades, de promoció de la planificació estratègica i implementació de les polítiques de migracions i refugi i de col·laboració amb les administracions municipals per garantir una actuació eficaç en matèria d'acollida i acompanyament a les persones desplaçades²⁸. El CAPR, organisme adscrit a aquesta Direcció General, que es defineix com un òrgan assessor sobre les polítiques i accions d'acollida, promou un espai de coordinació entre les administracions i les entitats socials, i estableix mecanismes d'harmonització i seguiment de l'execució dels plans d'acollida.

²⁶ Pla de protecció internacional a Catalunya. Direcció General per a la Immigració. Departament de Benestar Social i Família. Generalitat de Catalunya, 2015.

²⁷ Resolució 797/XI del Parlament de Catalunya, sobre el suport a les vies legals i segures d'accés al dret d'asil i sobre l'exercici del dret a la llibertat de circulació, adoptada al Ple del Parlament, sessió 40, 27.07.2017, DSPC-P 77, publicada al BOPC 487.

²⁸ DECRET 320/2024, de 17 de setembre, de reestructuració del Departament de Drets Socials i Inclusió.

Per tant, un municipi català que vulgui pilotar un projecte de patrocini comunitari públic-privat, a nivell institucional primer haurà generar espais de coordinació, treball i presentació de propostes al CAPR i, a través d'aquest, amb la DGMR. Un aspecte rellevant serà consensuar amb la mateixa DGMR qui serà el seu rol en l'acompanyament tècnic i en la vertebració d'espais conjunts de coordinació i treball on s'incorporin altres actors clau. En el marc actual, seria la DGMR que es coordinaria amb la DGGSPIT del MISSM, per tal d'arribar a un acord per incloure el projecte en el marc del PNR o com un esforç addicional al del reassestament.

Una vegada s'hagi superat el procés de negociació política, sigui de forma bilateral entre el Govern de Catalunya i el Govern de l'Estat espanyol o en el marc dels espais de coordinació amb les Comunitats Autònomes, es signaria un conveni o un memoràndum d'entesa entre la de la SEM del MISSM, la DGMR del Govern de Catalunya, una organització no governamental, com a titular de l'acord de patrocini, l'administració local del territori on es realitzarà la implementació de la via i, si escau, altres ens supramunicipals. Normalment, en aquests acord hi participa també l'ACNUR o altres organismes internacionals competents. Un acord on es faran explícits tots els compromisos de manera detallada per part de totes les parts involucrades i es detallaran el rols de tots els actors així com els terminis, perfils i cronograma del projecte.

► Passos pel disseny i desenvolupament de programes

1. Identificació de possibles parts col·laboradores

El primer pas per garantir un enfocament col·laboratiu i interseccional en el disseny i la implementació de la via de patrocini des del municipalisme ha de partir de la identificació de possibles parts col·laboradores a nivell local. Realitzar un mapeig d'entitats socials, organitzacions de base comunitària, empreses locals, institucions educatives i els diferents departaments administratius pot proveir al departament, que de manera proactiva engega aquesta iniciativa, amb la informació i els contactes clau per seguir amb els passos següents.

2. Diagnòstic

El segon pas ha d'incloure una anàlisi del context municipal per poder identificar les necessitats, així com les capacitats locals. Aquest diagnòstic s'ha de fer de manera col·laborativa, com, per exemple, a través de consultes comunitàries i a través de l'aplicació de models d'anàlisi utilitzats per avaluar les debilitats internes i externes, així com les fortaleses i les oportunitats. Aquesta anàlisi servirà també per al desenvolupament d'estratègies de mitigació i adaptació.

3. Co-disseny del model de patrocini

Després de realitzar el mapeig i identificar les possibles parts col·laboradores s'ha de crear una taula de treball per codissenyar el model de patrocini que es vol implementar al municipi. En el marc d'aquesta guia sempre es recomana apostar per un model de patrocini públic-privat que inclogui una participació activa de les autoritats locals. La decisió sobre el model definirà les responsabilitats que portaran a terme cadascuna de les parts involucrades. Així mateix, aquest model haurà d'incorporar protocols d'operació per a cadascuna de les etapes del procés d'implementació. S'hi abordarà també una proposta de plans personalitzats per a l'acompanyament de les persones usuàries del programa.

4. Formalització de la col·laboració

Posteriorment a la identificar les parts col·laboradores i decidir sobre el model de la via de patrocini, cal institucionalitzar el grup de treball intersectorial i interinstitucional que durà a terme la gestió del programa. Aquesta formalització es pot donar en format acord o conveni entre les parts implicades, que haurà d'incloure una proposta de l'estructura organitzativa i delimitar les funcions i les activitats a realitzar per cadascuna de les parts involucrades. És crucial que aquesta estructura parteixi del principi de participació significativa de persones amb experiència viscuda de desplaçament forçat i, per tant, incorpori la seva representació de tal manera que puguin contribuir no només a les converses, però també a la planificació d'activitats i la presa de decisions en totes les fases del programa.

5. Calendarització de les fases i activitats previstes

Després de formalitzar l'acord de col·laboració és important establir un calendari clar per poder dur a terme les accions previstes al model codissenyat. Aquest calendari ha d'incloure les diferents fases del projecte, el seu temps d'execució estimat, la data límit d'implementació de les activitats relacionades amb cada fase, la descripció de les activitats que es duran a terme i els indicadors per mesurar el seu èxit, la persona o l'entitat responsable de l'execució i/o supervisió del programa i els productes de les activitats esmentades. Com es tracta de models col·laboratius que involucren diversos actors, és important que els ajuntaments siguin conscients de les possibles limitacions en l'accés a la informació que poden tenir algunes parts i per tant han de facilitar eines que possibilitin la gestió de les tasques i l'accés a la informació de manera accessible i respectuosa.

6. Planificació financera

Similarment a la planificació respecte a les fases i activitats, és imprescindible que es faci una previsió detallada dels recursos financers necessaris per a cada acció, decidir quines fonts s'utilitzaran i com es distribuïran. A través d'aquesta preparació també s'han de poder identificar els possibles reptes o mancances per tal de dissenyar accions específiques de captació de fons. En aquest sentit, és important, en la identificació de possibles col·laboradors, connectar amb aquells que tenen capacitat d'oferir suport financer i assistència tècnica per a la correcta gestió dels fons i la seva justificació. L'enfortiment de les capacitats tècniques i financeres municipals permetrà implementar pràctiques més sòlides i millorar la qualitat dels serveis oferts.

7. Implementació

La part d'implementació dels projectes de patrocini incorpora totes les fases previstes, des de la mobilització de les comunitats d'acollida, passant per la identificació i selecció de les persones usuàries de la via²⁹, l'aparellament amb els municipis d'acollida³⁰, tenint en compte diversos factors per a la maximització de les seves oportunitats, l'orientació prèvia³¹, el trasllat, l'accés a l'habitatge, les activitats de contextualització i orientació posterior a l'arribada³², tant per a les persones

²⁹ Per a més informació sobre l'avaluació de persones candidates a les vies implementades en el marc del projecte COMET, vegeu el document *Checklist of Key Factors for Candidate Assessment*. COMET, 2023.

³⁰ Per a més informació sobre el procés d'aparellament vegeu la fitxa tècnica elaborada en el marc del projecte COMET: Cortinovis, Roberto. Enfocaments d'aparellament per a programes de patrocini i de vies complementàries per a persones refugiades i altres amb necessitat de protecció internacional. Migration Policy Institute Europe, 2024.

³¹ Per a més informació sobre l'enfocament integral per a la identificació, aparellament i activitats d'orientació prèvies a l'arribada de persones usuàries de les vies segures implementades en el marc del projecte COMET, vegeu els documents *Pre-Departure Framework*. COMET, 2023, i *Checklist of Existing Pre-Departure Activities*. COMET, 2023.

usuàries com pels grups d'acompanyament diversos, el suport administratiu, l'elaboració conjunta dels objectius dels plans d'inclusió social i laboral individualitzats, l'acompanyament en l'accés als diferents serveis, xarxes i accions planificades, com l'aprenentatge de l'idioma o el suport psicosocial, el seguiment dels processos, la planificació de la seva transició fora del programa³³, activitats de sensibilització i interculturals i comunicació de resultats. Es recomana poder elaborar un llistat de verificació o *checklist* amb totes les accions a portar a terme, consensuades pel grup de treball en la fase de planificació, per tal d'assegurar que s'organitzen de manera efectiva totes les activitats relacionades i poder fer-ne seguiment.

En aquest context d'implementació, els plans de treball individualitzats per a les persones amb necessitat de protecció internacional acollides són una eina clau per planificar, registrar, fer seguiment i avaluar les accions del programa amb l'objectiu de fomentar la seva autonomia durant la seva estada en el marc del projecte. El pla s'ha de construir conjuntament entre la persona usuària i l'equip professional de referència, basant-se en una exploració diagnòstica i revisions periòdiques, amb objectius realistes, flexibles i mesurables. Aquests plans de treball han d'incorporar una avaluació participativa que contempli el reconeixement dels avenços assolits, així com la perspectiva de gènere, la interseccionalitat i la perspectiva de drets humans, per abordar de manera efectiva àmbits de treball formatiu, laboral, sociofamiliar, comunitari, l'habitatge i la salut.

8. Avaluació

Les accions previstes durant la implementació dels programes de vies de patrocini, han d'estar incorporades a la calendarització de fases i activitats, i han d'assegurar que compten amb mecanismes de seguiment, retroalimentació i avaluació per detectar dificultats i abordar-les de manera conjunta i eficient. S'han d'incloure, per tant, sessions regulars amb totes les parts, en les quals es revisi el progrés en base als indicadors acordats, s'extreguin els aprenentatges i es deliberin les estratègies de mitigació o ajustament en els casos necessaris. En el marc del projecte COMET s'ha elaborat una fitxa tècnica específica per aclarir els aspectes clau del seguiment i avaluació de vies de patrocini i complementàries per a persones refugiades i altres amb necessitat de protecció internacional³⁴.

► **Incorporació de la interseccionalitat, i la perspectiva de gènere**

Les situacions, experiències i necessitats de les persones desplaçades forçosament són diverses i estan influenciades per múltiples factors com l'edat, el gènere, la pertinència a una determinada minoria ètnica o estatus socioeconòmic, l'orientació sexual o identitat de gènere, la religió o altres aspectes. Les discriminacions poden ser múltiples i superposades, provocant un impacte en el desenvolupament i el procés d'inclusió de les persones. Per tal de que les polítiques de promoció de vies de patrocini per a persones amb necessitat de protecció internacional siguin realment inclusives i equitatives, els governs municipals, en la seva col·laboració amb altres actors, han de ser capaços d'abordar aquesta diversitat i

³² Per a més informació sobre activitats comunes posteriors a l'arribada de les persones usuàries de les vies implementades en el marc del projecte COMET, vegeu els documents Post-Arrival Framework. COMET, 2023, i *Checklist of Existing Post-Arrival Measures*. COMET, 2023.

³³ Per a més informació sobre el procés de transició fora dels programes de patrocini, vegeu Zanzuchi, Maria Belén. *Supporting Self-Sufficiency: Considerations for Refugees' Transition out of Sponsorship and Complementary Pathways Programmes*. Migration Policy Institute Europe, 2024.

³⁴ Zanzuchi, María Belén. Fitxa tècnica. Seguiment i avaluació de vies de patrocini i complementàries per a persones refugiades i altres amb necessitat de protecció internacional. Migration Policy Institute Europe, 2024.

les possibles desigualtats resultants des d'un enfocament interseccional i de gènere. Aquesta estratègia permet que la participació dels ajuntaments en el marc d'aquests programes sigui transformadora quant al desenvolupament de solucions, per tal de que estiguin efectivament contextualitzades en les múltiples vulnerabilitats a les que es veuen exposades les persones usuàries. En aquest sentit, es reforça també el rol del municipalisme en la promoció de la solidaritat internacional, la justícia social i la promoció dels drets humans i el dret a l'asil en particular, contribuint a la creació de societats més acollidores, tolerants i cohesionades.

Amb la finalitat de que les polítiques públiques desenvolupades siguin innovadores, inclusives i justes, és imprescindible que s'incorpori la perspectiva interseccional i de gènere a través de, com a mínim, tres accions:

1) Diagnòstic

Realitzar un estudi de la comunitat desplaçada forçosament amb la qual es pretén treballar en el marc de la via de patrocini, per identificar necessitats específiques, establir prioritats per mobilitzar els recursos necessaris i desenvolupar el pla d'acompanyament. El mapeig dels potencials grups de persones usuàries pot incloure dones, persones amb discapacitat, menors sense referents familiars, persones grans, col·lectiu LGBTIQ+ i altres en situació de vulnerabilitat, permetent que l'accés a la via segura promoguda sigui en base al principi d'igualtat.

2) Identificació i mobilització de recursos locals

A través del diagnòstic inicial es vol entendre quins grups es troben en situació de vulnerabilitat i quines son les respostes i solucions que es poden proporcionar des del propi municipi, tant per part del govern local directament, com en col·laboració amb altres actors. És important entendre quins recursos ja existeixen per abordar les necessitats específiques i possibles barreres i quins serveis manquen o poden suposar limitacions en l'accés a determinats grups, per tal de desenvolupar una estratègia que sigui respectuosa amb la diversitat existent i efectiva en les respostes que ofereix.

En aquest sentit, es recomana identificar i fer ús d'eines ja elaborades, com pot ser el document de "Reflexions i propostes per a la incorporació de la perspectiva feminista interseccional a l'acollida a Catalunya" d'Almena Cooperativa Feminista³⁵, que proporciona recursos per a societat civil, entitats i professionals de l'àmbit de l'acompanyament a persones migrades i desplaçades forçosament, basats en l'experiència de *Formación y Capacitación* (FOCA) a la frontera Mèxic-Guatemala.

3) Planificació de les accions

En base al diagnòstic i la identificació dels recursos disponibles, el tercer punt seria la planificació de les accions concretes que es proposa portar a terme durant el període d'execució del projecte. Per cada col·lectiu i cada necessitat detectada s'han d'incloure propostes d'activitats concretes, per no només facilitar un procés d'inclusió social efectiu, sinó també optimitzar els recursos que es destinen, els serveis que s'utilitzen, garantir la participació en espais segurs i reduir els riscos de discriminació i exclusió existents.

³⁵ Amanda Alexanian Meacci i Maritza Sore Galleguillos. Reflexions i propostes per a la incorporació de la perspectiva feminista interseccional a l'acollida a Catalunya. Almena Cooperativa Feminista, Abril 2023.

► **Formació i capacitació a través de la cooperació tècnica municipal**

A l'hora de portar a terme les accions pel disseny i implementació de la via de patrocini per a persones amb necessitat de protecció internacional des del municipalisme, és fonamental incorporar com a part de l'estructura la cooperació tècnica municipal. Fomentar l'intercanvi de coneixements, bones pràctiques, lliçons apreses i reptes entre municipis proporciona eines claus per a la capacitació dels governs locals i les altres parts col·laboradores perquè els projectes siguin més efectius i sostenibles.

Destinar recursos a la creació d'espais i a la participació en xarxes d'intercanvi és una aposta a llarg termini que permetrà optimitzar els programes implementats i millorar en la resposta a les necessitats de les comunitats desplaçades forçosament acollides als municipis. D'aquesta manera, la cooperació tècnica municipal pot esdevenir una estratègia per desenvolupar models de governança local i participativa que donin espai per institucionalitzar la promoció de vies segures.

La cooperació tècnica municipal ofereix al personal dels diversos departaments involucrats en la implementació de la via de patrocini adquirir capacitats necessàries per dissenyar polítiques inclusives i interseccionals, gestionar projectes de qualitat, optimitzar els tràmits burocràtic existents, millorar la comunicació intercultural i portar a terme activitats de sensibilització i incidència amb un enfocament integral, que donin resposta a les necessitats de formació, inserció laboral, accés a l'habitatge, benestar emocional i de participació social, cultural i política.

Així, la capacitació dels tècnics ha de cobrir la diversitat de temàtiques relacionades i rellevants per a la participació en vies de patrocini. Això implica no només incloure formació específica relacionada amb el perfil de les persones usuàries i en matèria de marcs legals per a la protecció internacional i accés a drets humans, sinó també en interseccionalitat, resolució de conflictes, gestió d'expectatives³⁶, creació de protocols d'actuació, comunicació i mediació intercultural, suport emocional, acompanyament social i laboral, participació significativa de persones amb experiència viscuda de desplaçament forçat, gestió eficient de recursos financers i disseny de campanyes de sensibilització, entre d'altres. A través de l'intercanvi d'informació, experiències i capacitats entre municipis es generen sinèrgies que poden ser útils per fer front als reptes comuns, trobar estratègies conjuntes de resposta, optimitzar l'ús de recursos existents, reduir duplicitats en esforços i promoure iniciatives conjuntes d'incidència social i política.

► **Creació i participació en xarxes de col·laboració intersectorial**

Per tal de que la cooperació tècnica municipal, descrita en l'apartat anterior, sigui efectiva, s'ha de considerar que l'intercanvi no pot limitar-se només a altres governs municipals, ni tampoc al mateix context geogràfic o a la mateixa tipologia d'actor. Això vol dir que també s'han de promoure espais d'intercanvi i coordinació interinstitucionals i intersectorials. Els espais de diàleg i treball creats amb l'enfocament de múltiples parts interessades són útils per abordar de manera integral les necessitats que es poden presentar en el desenvolupament de programes de patrocini. Això permet promocionar el model de governança compartida que reforça la solidaritat i cohesió social.

La creació de xarxes i grups de treball a nivell local com un dels primers passos en el disseny i implementació de vies de patrocini és el punt de partida per promoure aliances multisectorials que incloguin autoritats

³⁶ Per a més informació sobre la gestió d'expectatives vegeu la fitxa tècnica elaborada en el marc del projecte COMET: Cortinovis, Roberto. Gestió de les expectatives de les persones refugiades i altres amb necessitat de protecció internacional en programes de patrocini i de vies complementàries. Migration Policy Institute Europe, 2024.

municipals, estatals i regionals, sector privat, institucions educatives, organitzacions confessionals, de base comunitària i formades per persones amb experiència viscuda de desplaçament forçat. Però també és important escalar la participació d'aquests grups de treball locals a xarxes internacionals, a través de les quals es poden potenciar els recursos desenvolupats i accedir a noves oportunitats de finançament i capacició. La participació en aquestes xarxes regionals o internacionals pot donar-se en base a l'objectiu general de promoció de vies segures com la del patrocini, o per àrees temàtiques identificades com a rellevants en el procés de disseny dels programes i acompanyament per a la inclusió de les persones. És important, en relació a aquest propòsit, realitzar un diagnòstic inicial de les xarxes existents, com, per exemple, *Moving Cities*, *Eurocities*, *Share Network* o ALDA i fer una valoració de les oportunitats i les capacitats del grup de treball per complir amb les obligacions corresponents, abans de sol·licitar la participació en l'associació o xarxa en qüestió.

Barcelona Metròpolis d'Acolliment Climàtic: Una reflexió des de l'experiència del projecte BAMAC per Beatrice Cavallari, Clara Piqueras i Diego Boza.

Beatrice Cavallari

Clara Piqueras

Diego Boza

Presentació

Durant l'últim any i mig, el Observatori de Dret Públic (IDP) de la Universitat de Barcelona, juntament amb la Comissió Catalana d'Acció Pel Refugi (CCAR), el Centre d'Estudis i Recerca en Migracions (CER-Migracions) de la Universitat Autònoma de Barcelona i el Institut de Dret Humans de Catalunya (IDHC), ha desenvolupat el projecte Barcelona, *Metròpolis d'Acollida Climàtica* (BAMAC) amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona en el marc de la Convocatòria de Projectes de Recerca i Innovació de 2023.

La recerca prenia com a punt de partida la premissa que Barcelona, en tant nucli urbà del Nord global, s'ha constituït en un lloc de recepció de persones que fugen de les conseqüències de la crisi climàtica i del model extractivista impost en els territoris del Sud global. Aquest model no sols agreuja les desigualtats existents, sinó que també introdueix noves dimensions en el debat sobre les persones desplaçades. En aquest context, el nostre segon postulat sostenia que l'absència d'un marc jurídic específic provoca que aquest tipus de desplaçaments forçats romanen invisibilitzats sota altres categories: en una minoria de casos, sota la figura de la protecció internacional per altres raons; amb major freqüència, sota l'ambigua etiqueta de "migració econòmica", obviant el caràcter forçat d'aquests desplaçaments. En tercer lloc, ens vam proposar conèixer com es manifesta aquest fenomen en altres contextos i de quina manera, des de l'àmbit municipal i de proximitat a la ciutadania, s'han articulat respostes eficaces dirigides a la població desplaçada per causes vinculades a la crisi climàtica i ambiental.

Després de divuit mesos de projecte, serveixin aquestes línies per a oferir alguns de les troballes i conclusions obtingudes i, sobretot, de les recomanacions per al futur.

La mobilitat en el context de la crisi climàtica i la necessitat de revisar el seu marc jurídic

És important tenir present que les conseqüències de la crisi climàtica i del model extractivista impost en els territoris del Sud Global estan exacerbant les desigualtats i afegint nous elements al debat sobre la situació de les persones desplaçades. La mobilitat humana per motius ambientals constitueix un fenomen global que afecta nombroses urbs del planeta.

Els estudis han demostrat que els nuclis urbans densos, especialment del Nord Global, són responsables en part significativa de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. En particular, pel que fa als danys causats per les polítiques extractivistes d'empreses i governs, és necessari que aquests últims assumeixin la responsabilitat dels efectes devastadors produïts per aquestes activitats. Aquesta assumpció de responsabilitat resulta imperativa, ja que l'absència d'aquest reconeixement impedeix demostrar el nexa causal entre l'activitat humana i el desplaçament de les poblacions afectades.

El factor ambiental ha d'entendre's com una causa d'expulsió i desplaçament forçat en la mesura en què es vincula directament amb la vulneració de drets específics. No obstant això, l'absència d'un reconeixement jurídic clar de figures com la de "refugiat climàtic" o, en termes més amplis, la de "migracions ambientals"³⁷, contribueix a diluir la connexió entre aquests desplaçaments i les violacions estructurals de drets que els motiven. En aquest context, la resposta des del dret ha de centrar-se en el reconeixement explícit dels drets afectats, així com en l'establiment de les corresponents obligacions estatals i responsabilitats jurídiques derivades de la seva vulneració.

Un dels eixos centrals del projecte BAMAC ha estat contribuir a la conceptualització de les migracions mediambientals, superant l'ambigüitat normativa i les limitacions del marc jurídic internacional vigent, que encara no reconeix plenament als qui es veuen forçats a desplaçar-se per desastres naturals, degradació ambiental o canvi climàtic. En efecte, les normes actuals –com la Convenció de Ginebra de 1951 o fins i tot la Declaració de Cartagena en el context llatinoamericà– no contemplen explícitament la degradació ambiental com a motiu que justifiqui la protecció internacional, la qual cosa deixa en una zona de desemparament jurídic a milions de persones.

El projecte ha buscat identificar les subdimensions i drets específics vulnerats en contextos de desplaçament ambiental, i generar marcs interpretatius i jurídics més robustos que puguin orientar la construcció de nous mecanismes de protecció, tant des de l'àmbit legal com des de l'acció social i política. Enfront de la falta d'instruments internacionals específics que reconeguin aquestes formes de desplaçament, des del projecte BAMAC es proposa repensar categories actuals com la de "refugiat" i s'impulsa la creació o consolidació d'alternatives com la figura de les "migracions per motius ambientals", entesa no com una solució d'emergència, sinó com a part d'un enfocament preventiu i just.

En aquest context, es pot afirmar que algunes de les preguntes clau que travessen aquest debat són:

- ▶ Quins fenòmens o factors amenacen una vida digna, segura i saludable, i estan propiciant desplaçaments forçats per motius ambientals?
- ▶ Quins drets fonamentals estan sent vulnerats en aquests contextos i com poden aquests fonamentar l'exigència de protecció jurídica i social?
- ▶ Com dissenyar estratègies legals i polítiques públiques que ofereixin respostes adequades, més enllà del règim d'asil tradicional?

³⁷ Castilla Juárez, Karlos A. (2024). Marcos jurídicos internacionales para la atención de la movilidad humana causada por el cambio climático (BAMAC, Working Paper n° 1). <https://observatorinawi.cat/es/publicacions/marcs-juridics-internacionals-per-a-laten-cio-de-la-mobilitat-humana-causada-pel-canvi-climatic/>

La dificultat d'enquadrar els desplaçaments mediambientals en el marc legal actual es deu, entre altres causes, al fet que la noció de “persecució” està vinculada a actes humans intencionals. La degradació ambiental no és fàcilment classificable com a persecució directa, encara que a vegades pugui ser una conseqüència indirecta o resultat d'una gestió negligent o discriminatòria. Això ha portat a importants sectors acadèmics i organismes com la OIM a proposar enfocaments alternatius, com l'ús de la categoria “persones desplaçades per motius ambientals”.

A això se suma el fet que gran part de la mobilitat causada pel canvi climàtic és interna i, per tant, no activa els mecanismes internacionals de protecció que requereixen l'encreuament de fronteres. En aquest sentit, el projecte BAMAC considera prioritari enfortir els mecanismes de protecció subsidiària i complementària, explorar solucions col·lectives –en lloc d'exclusivament individuals–, i avançar en models migratoris que permetin la mobilitat per raons ambientals.

Per tot això, el projecte promou un enfocament interdisciplinari que abordi la intersecció entre dret, medi ambient, drets humans i mobilitat, des d'una perspectiva transformadora, que també consideri les desigualtats estructurals, els impactes diferenciats de la deterioració ambiental en funció del gènere, la classe, l'origen o el territori, i que reconegui la urgència d'actuar amb visió de futur.

Les dificultats per a la identificació de les persones desplaçades per motius climàtics

La falta de dades que permetin quantificar, qualificar, monitorar i visibilitzar les dinàmiques de mobilitat humana vinculades a elements ambientals suposa també un gran desafiament. En diversos països existeixen sistemes per a recollir i gestionar informació relacionada amb desastres i fenòmens d'evolució lenta, que operen mitjançant eines administrades per entitats governamentals. Aquestes bases de dades adquireixen una especial rellevància en considerar que els desastres són un dels principals catalitzadors de la mobilitat humana. Aquesta informació permet a més identificar esdeveniments més freqüents, regions més exposades i impactes més significatius a nivell humà, ambiental i material. No obstant això, en general, aquests sistemes no integren de manera explícita dades sobre mobilitat humana –com a migració, desplaçament forçat o reubicacions planificades– vinculada a desastres, ni presenten categories clares i harmonitzades capaces de caracteritzar a la població que es desplaça per aquestes causes³⁸.

Amb tot, és possible identificar una sèrie d'esforços que persegueixen visibilitzar el nexa entre desastres, canvi climàtic i mobilitat humana. En l'àmbit oficial, si bé és habitual que els països incloguin en les seves activitats censals informació sobre migració interna i transfronterera, és poc comú trobar preguntes que indaguin sobre els factors que incideixen en els processos de mobilitat o que facin referència al context del canvi climàtic i la degradació ambiental com a elements vinculats als desplaçaments. No obstant això, existeixen alguns exemples de territoris que han incorporat aspectes relacionats amb el medi ambient i el clima en enquestes originalment dissenyades amb altres fins, com els censos i les enquestes de llars³⁹. És el cas, per exemple, del Cens de 2023 de l'Uruguai, que incorpora els moviments

³⁸ MOVE-LAM (2021). Visibilizar para proteger. Un abordaje de datos e información sobre movilidad humana en el contexto de desastres y cambio climático en Brasil, Chile, Colombia, Costa Rica, Guatemala y México. https://move-lam.upeace.org/wp-content/uploads/2022/09/INFORME_2021_Version_2022_Errata-1.pdf

³⁹ Serraglio, D.A et al (2024). Cambio climático, desastres y desplazamiento en el Norte de Centroamérica: Análisis de casos en El Salvador y Honduras. Observatorio Latinoamericano de Movilidad Humana, Cambio Climático y Desastres (MOVE-LAM): Universidad para la Paz (UPeace) y Red Sudamericana para las Migraciones Ambientales (RESAMA). <https://move-lam.upeace.org/wp-content/uploads/2024/05/Informe-El-Salvador-y-Honduras-MOVE-LAM-2.pdf>

poblacionals en el context del canvi climàtic o degradació ambiental, al·ludint a situacions en les quals les persones afectades degueren abandonar els seus habitatges per motius d'inundacions, temporals o ratxes de vent molt forts.

També en el cas de l'Uruguai, l'Enquesta Contínua de Llars (2022) identifica migració interna i transfronterera, i permet reconèixer situacions de risc associades a factors climàtics, com les inundacions en els habitatges de les persones enquestades. Per part seva, la Gran Enquesta Integrada de Llars de Colòmbia (2022) inclou els desastres entre les possibles causes del canvi de lloc de residència. Des de 2014, l'Enquesta Nacional de la Dinàmica Demogràfica (ENADID) a Mèxic contempla en el seu qüestionari els desastres ambientals com un dels factors que poden incidir en la mobilitat poblacional, tant interna com internacional. Aquests exemples posen en relleu el potencial de les eines oficials de recollida de dades que ja aborden la qüestió migratòria per a incorporar informació relacionada amb la mobilitat en el context del canvi climàtic i degradació ambiental. Resulta evident, per tant, el valor d'utilitzar les enquestes nacionals existents com una via per a incorporar aquesta dimensió ambiental en l'anàlisi dels desplaçaments.

No obstant això, cal tenir en consideració que els desplaçaments solen estar motivats per una combinació de factors, la qual cosa posa en relleu la complexitat de les relacions entre l'entorn ambiental i les vulnerabilitats derivades de contextos d'inseguretat i pobresa. A més, els processos de desplaçament vinculats a fenòmens d'evolució lenta continuen estant poc documentats com a causes explícites de mobilitat. A això se suma l'absència d'indicadors consensuats que permetin monitorar aquests canvis de manera sistemàtica al llarg del temps, la qual cosa representa un desafiament important per a aquesta mena d'anàlisi⁴⁰. En definitiva, les eines d'avaluació haurien de ser capaces de captar la multicausalitat del fenomen, establint a més vincles clars entre els factors desencadenants del moviment i el seu context ambiental.

Dit això, la identificació de les persones desplaçades per motius ambientals que resideixen a Barcelona ha constituït un dels principals reptes del projecte i s'adverteix també com un objectiu essencial dins de la política pública municipal en aquesta matèria. Partint d'una mirada local, és possible identificar una sèrie de mecanismes que podrien facilitar la implementació de mesures orientades a aquesta identificació. D'una banda, el Padró municipal permet als ajuntaments conèixer el lloc d'origen de les persones que habiten a la ciutat, la qual cosa pot contribuir a estimar l'impacte del desplaçament per causes ambientals i a identificar les principals zones de procedència. En aquest marc, l'elaboració de mapes d'òrgens sensibles podria facilitar l'encreuament d'aquestes dades amb els registres del Padró, permetent així una millor comprensió de la magnitud i les característiques del fenomen en el context urbà.

Com a eina complementària, es planteja el paper fonamental que pot exercir el Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats (SAIER), gestionat pel propi Ajuntament de Barcelona. El SAIER representa, en molts casos, el primer punt de contacte entre la població desplaçada i els serveis municipals. Per aquest motiu, el disseny de protocols específics d'identificació i la formació adequada del personal d'atenció es perfilen com a estratègies clau per a millorar el coneixement i seguiment del fenomen. El propòsit d'una adequada identificació és comptar amb informació suficient que permeti dissenyar respostes ajustades a les necessitats particulars d'aquesta població, considerant tant les

⁴⁰ Loss and Damage and the Challenges of Human Mobility and Displacement Working Group, Advisory Group on Climate Change and Human Mobility (2024). How to Quantify and Measure Loss and Damage Associated with Displacement? <https://disasterdisplacement.org/resource/how-to-quantify-and-measure-loss-and-damage-displacement/>

seves condicions actuals com la situació en els seus llocs d'origen. En aquest sentit, la implementació de mesures que facilitin el reconeixement de les persones desplaçades per raons ambientals, i que serveixin de base per a traçar estratègies d'atenció eficaces, ha d'entendre's com una prioritat en les agendes dels municipis amb sensibilitat respecte a aquesta qüestió.

Per part seva, recentment la CCAR ha elaborat una guia dirigida a professionals que treballen amb persones sol·licitants de protecció internacional, amb la finalitat de detectar i documentar casos de desplaçament forçat vinculat a causes ambientals. L'eina està pensada per a registrar i analitzar de manera sistemàtica els casos de persones desplaçades per causes ambientals que sol·liciten protecció internacional, amb el propòsit de visibilitzar una realitat cada vegada més freqüent i generar evidències que permetin incidir política i jurídicament per a avançar cap al reconeixement d'alguna mena de protecció internacional per a les persones afectades. La guia inclou un qüestionari detallat sobre les condicions econòmiques, socials i ambientals en el territori d'origen de la persona sol·licitant de protecció internacional; l'impacte de projectes extractius o industrials en el territori; la falta de protecció per part de l'Estat; i els riscos que enfrontaria la persona sol·licitant en cas de retorn⁴¹.

Les xarxes globals de ciutats i les iniciatives locals enfront de la mobilitat humana per motius climàtics

És àmpliament reconeguda la importància del nivell local en l'atenció a la població migrant. Els governs locals es troben en primera línia enfront dels desafiaments que planteja el desplaçament humà: són els primers a rebre a les persones migrants i desplaçades, i són els qui han de garantir l'accés a serveis públics bàsics. Els ens locals estan en una posició estratègica per a detectar necessitats específiques, generar respostes contextualitzades i promoure polítiques innovadores, pròximes a la realitat del territori. La seva capacitat d'articulació amb la societat civil i amb altres nivells de govern els converteix en actors clau per a avançar cap a una governança integral, justa i sostenible de la mobilitat humana. Aquest rol es torna encara més rellevant davant els desplaçaments vinculats al canvi climàtic i la degradació ambiental, on es poden generar noves vulnerabilitats, especialment en contextos urbans. Referent a això, les accions locals de mitigació i adaptació a la crisi climàtica poden convertir-se en una oportunitat per a afavorir la inclusió de persones migrants per motius ambientals. Els governs locals, per tant, assumeixen una responsabilitat crucial en vetllar per la seguretat i el benestar d'aquestes persones, assegurant que les polítiques urbanes les incloguin de manera explícita i no perpetuïn ni agreugin situacions de discriminació o risc.

En aquest sentit, la participació d'actors locals en fòrums i xarxes de ciutats i entitats territorials relacionades amb els desplaçaments ambientals s'adverteix com una estratègia d'acció prioritària. Sobre aquest tema, podem identificar una sèrie d'iniciatives liderades per actors locals que es troben enfocades a abordar el vincle entre crisi climàtica, migracions ambientals i ciutats. Concretament, Barcelona participa en espais com la United Cities and Local Governments (UCLG) i forma part del Grup de Treball Global d'Alcaldes sobre Clima i Migració del Consell de Ciutats i Alcaldes sobre Migració (C40-MMC, per les seves sigles en anglès). La participació en aquestes xarxes i fòrums té com a objectiu, en part, compartir i conèixer bones pràctiques que permetin a la ciutat millorar la seva resposta davant les

⁴¹ Comissió Catalana d'Acció Pel Refugi (2025). Guia per a professionals per a detectar casos de desplaçaments forçats per vulneracions mediambientals. Eina pràctica per a equips jurídics que treballen amb persones sol·licitants de protecció internacional, per identificar i documentar casos de desplaçament forçat relacionats amb vulneracions de drets ambientals. Barcelona: CCAR.

necessitats de les persones que migren per motius ambientals. Per la seva rellevància internacional i la seva sensibilitat cap a aquesta problemàtica, Barcelona ha de convertir-se en motor de les iniciatives que s'impulsin en aquest àmbit, liderant i dinamitzant accions que contribueixin, específicament, a incidir davant els ens competents i a sensibilitzar a la societat. D'aquesta manera, també ha de servir d'exemple per a altres urbs d'Europa i de la resta de l'Estat espanyol.

La resposta a la crisi climàtica ha de ser integral, estar basada en el respecte dels drets humans i enfocada en la reducció de desigualtats estructurals. En aquest sentit, resulta fonamental tenir present que les migracions vinculades a factors climàtics i ambientals no es deslliguen d'altres debats, com la pobresa o la gestió d'assentaments informals, ja que els qui més reben l'impacte de la qüestió climàtica són les societats que menys contribueixen a ella.

Segons Anna Calvete⁴², Directora de Recerca del Fòrum United Cities and Local Governments prèviament esmentat, els governs locals exerceixen un paper crucial en la primera línia de resposta davant situacions de desplaçament, amb la responsabilitat de garantir tant l'accés als serveis públics com la inclusió digna de les persones migrants. Aquesta labor ha d'estar guiada per un enfocament de drets humans, que assegurí l'accés universal als serveis sense discriminació per estatus administratiu. En aquest sentit, les estratègies locals han de centrar-se en:

1. Enfortir la resiliència comunitària,
2. Promoure l'acolliment i inclusió de persones migrants,
3. Impulsar una transició ecològica justa, i
4. Establir aliances per a incidir en polítiques nacionals i internacionals.

En aquest context, resulta crucial reconèixer els esforços i el potencial d'actuació dels ens locals, així com garantir-los un finançament adequat i sostingut que els permeti desenvolupar respostes eficaces i justes. Diverses ciutats mostren com els governs locals estan abordant la mobilitat humana vinculada a causes climàtiques des d'enfocaments pràctics i integrals. A Johannesburg, per exemple, s'han implementat programes de formació en agricultura urbana com a part d'una estratègia per a millorar la resiliència de persones en situació de mobilitat. En Acra, s'estan generant dades i evidència sobre la participació de persones migrants en l'economia informal, amb l'objectiu de visibilitzar el seu rol en l'economia urbana i dissenyar respostes més inclusives. A Nairobi, el projecte City of Choice, que forma part de la Iniciativa Nairobi més Segura, fa costat a persones migrants, refugiades i desplaçades afectades per la crisi climàtica mitjançant diàlegs comunitaris i disseny participatiu. Liderat per les pròpies comunitats i en aliança amb actors locals i internacionals, el projecte impulsa estratègies inclusives de mitigació i resiliència urbana. L'experiència de FAMSI en diferents localitats del Nord del Marroc, a través del projecte Move Green, s'enfoca en la formació de joves universitaris del nord del país en temes vinculats a l'economia verda, enfortint capacitats locals i fomentant oportunitats sostenibles per a les noves generacions en un context marcat per la mobilitat. Abasan Al-Kabira, una de les primeres ciutats palestines a adherir-se al Pacte Mundial d'Alcaldes pel Clima i l'Energia en 2013, ha impulsat també accions de mitigació enfront de condicions extremes. Sent una àrea de recepció i refugi per a persones desplaçades –i fent front al setge i bombardejos, i a fenòmens climàtics extrems–, el municipi

⁴² Intervención realizada en el Seminario Internacional "Migraciones ambientales y ciudades: respuestas locales ante retos globales", celebrado en Barcelona los días 29 y 30 de abril en el marco del Proyecto BAMAC. <https://youtu.be/XjQGNU16KU?si=S108M-jDbokLkW8Pk&t=3578>. Parte de las acciones locales identificadas pueden encontrarse en el documento publicado por United Cities and Local Governments (UCLG) (Ed.) (2023). Migración y Desplazamiento Climático Adaptación climática local con enfoques inclusivos hacia las personas migrantes, refugiadas y/o desplazadas. https://learning.uclg.org/wp-content/uploads/2023/11/PLN34_ES.pdf

ha treballat per impulsar accions de mitigació que ajudin a millorar l'accés a l'aigua, l'electricitat i la infraestructura, en línia amb el seu Pla d'Energia Sostenible i Acció Climàtica.

A la ciutat de Manta, la segona ciutat costanera més gran de l'Equador, el projecte proxarxa ha enfortit la gestió local del risc climàtic mitjançant comitès liderats per dones, estudis sobre mitjans de vida i treball amb comunitats migrants, especialment veneçolanes, integrant-les en iniciatives d'economia circular i gestió ambiental. En Barranquilla, Colòmbia, s'ha treballat amb comunitats migrants entorn de la conservació de la biodiversitat d'un pantà, així com en la millora de l'accés a l'aigua, articulant objectius ambientals amb processos d'inclusió social.

En conjunt, aquests exemples reflecteixen com diferents experiències locals estan abordant de forma integrada els desafiaments que planteja la mobilitat humana en contextos de crisi climàtica i degradació ambiental.

A mode de conclusió

El projecte *Barcelona, Metròpolis d'Acollida Climàtica* (BAMAC) ha posat de manifest que les mobilitats humanes vinculades a causes ambientals, són una realitat creixent que continua sent invisibilitzada, en part, per la falta d'un marc jurídic específic i de mecanismes clars d'identificació. En l'actual context d'emergència climàtica, repensar la mobilitat humana des de la justícia ambiental i els drets col·lectius ja no és una opció, sinó una responsabilitat ineludible per a les societats receptores. En aquest sentit, el projecte BAMAC subratlla la urgència de repensar les categories tradicionals del dret internacional i proposa avançar cap a models normatius que reconeixin expressament els drets de les persones migrants per factors vinculats a la degradació ambiental a través de la identificació dels drets específics que es veuen vulnerats i suposen la causa –o, almenys, una de les causes més importants– d'un número molt rellevant de desplaçaments.

Barcelona i altres ciutats globals –per la seva capacitat d'acció i responsabilitat davant el fenomen– ocupen una posició estratègica entre el local i el global, sent simultàniament causa i conseqüència; espai d'impacte i espai de resistència enfront del canvi climàtic. Davant la crisi climàtica global, les ciutats emergeixen com a actors rellevants que poden incidir a fer visible una realitat que usualment passa desapercibuda. Encara que manquen de competències per a modificar els marcs jurídics de protecció, des de l'àmbit local trobem altres vies d'acció. Ens referim aquí als plans o estratègies locals d'adaptació, que si bé no són vinculants, poden ser instruments crucials de seguiment i avaluació de les accions administratives. En aquest sentit, advertim que el fenomen de les migracions per causes ambientals ha de passar a ocupar un lloc més central en la planificació i formulació de polítiques públiques, per la qual cosa hem d'exigir la seva inclusió en les estratègies d'adaptació al canvi climàtic i adequar els serveis de la ciutat a les necessitats de totes les persones que habiten en ella.

Així mateix, la recerca constata la necessitat de millorar la generació i ús de dades per a identificar de manera precisa a la població afectada per desplaçaments ambientals. Establir protocols clars d'identificació i registre de la població migrant per motius ambientals o climàtics permetria visibilitzar la seva existència i analitzar de manera més precisa les actuals condicions d'acolliment o atenció implementades en els llocs de trànsit i destinació migratòria. En aquest sentit, la integració d'aquesta dimensió en eines com el padró municipal o els serveis d'atenció a migrants –tant oficials com promoguts per organitzacions socials– pot ser clau per a dissenyar polítiques públiques eficaces. Al seu torn, és

indispensable que les ciutats no actuïn de forma aïllada, sinó que reforcin la seva participació en xarxes globals, intercanviïn bones pràctiques i treballin conjuntament per a incidir en el reconeixement legal i polític d'aquestes formes de mobilitat humana.

En definitiva, el projecte BAMAC emfatitza que les ciutats, i en particular els governs locals, estan cridats a exercir un paper protagonista en la resposta a aquests desafiaments. Des de la seva proximitat a la ciutadania, les administracions municipals tenen la capacitat de desenvolupar polítiques innovadores i inclusives que responguin de manera efectiva a la realitat del desplaçament ambiental. L'experiència de diferents urbs en diverses regions del món demostra que és possible generar respostes articulades entre actors institucionals, socials i comunitaris que promoguin estratègies de protecció cap a persones desplaçades i afectades per la degradació ambiental, i impulsin accions a favor de la justícia climàtica i social.

PART

3

**RECOMANACIONS I
PROPOSTES PER LES
ADMINISTRACIONS
PÚBLIQUES:
EUROPEES, ESTATALS
I CATALANES.**

1 Garantir l'accés efectiu al dret d'asil

Eliminar les deficiències del sistema de cites prèvies per formalitzar sol·licituds d'asil. Cal garantir el registre immediat, dins els terminis establerts per la Directiva 2013/32/UE (3-6 dies).

Activar vies legals i segures d'accés al dret d'asil des d'ambaixades i consolats, aplicant l'article 38 de la Llei d'Asil.

Incrementar la concessió de visats humanitaris i flexibilitzar els requisits per a la reagrupació familiar.

Eliminar el visat de trànsit per a persones de països en conflicte greu (ex. Palestina, Mali, Síria, Burkina Faso).

Estudiar de forma individualitzada totes les sol·licituds d'asil, evitant criteris estandarditzats per nacionalitat.

2 Reforçar el sistema d'acollida des d'una perspectiva integral

Assegurar que el sistema d'acollida sigui flexible, sostingut i capaç de respondre a les necessitats canviants (sanitàries, socials, laborals).

Garantir itineraris d'inclusió individualitzats i inclusius amb atenció especial a les diversitats (gènere, sexualitat, edat, cultura).

Mantenir un model descentralitzat però especialitzat, gestionat per entitats socials sense ànim de lucre.

Redimensionar i estabilitzar el programa d'acolliment humanitari per a persones arribades per via marítima.

Garantir la política de trasllats dins l'Estat de manera transparent, no discriminatòria i amb especial cura dels col·lectius vulnerables.

3 Protecció de la infància i col·lectius vulnerables

Millorar els protocols d'identificació i atenció a infants i adolescents sense referents familiars, especialment en fronteres com Ceuta i Melilla.

Excloure menors, persones amb necessitats especials i víctimes de violència de qualsevol forma de detenció.

Apostar per models d'acollida alternatius als grans centres i amb acompanyament psicosocial i jurídic especialitzat.

Continuar i reforçar la tasca de DPPIA en la identificació de menors amb necessitats de protecció internacional.

4 Acabar amb les vulneracions als drets fonamentals a la frontera

Aplicació estricta del principi de no devolució, sense excepcions ni en situacions de crisi.

Posar fi a les devolucions sumàries a Ceuta, Melilla i illes com les Chafarinas.

Garantir el reconeixement jurídic de qualsevol persona present al territori, rebutjant la "ficció jurídica de no entrada" tal i com apunta el PEMA.

Crear un sistema independent i efectiu de monitoratge de drets humans a frontera, amb accés real i participació d'entitats de drets humans.

5 Rebutjar la securització i externalització de la gestió migratòria

No vincular el dret d'asil i l'acollida humanitària al control migratori i la lògica de seguretat.

No aprofundir ni implementar polítiques d'externalització de fronteres i acords amb tercers països que tinguin per objecte frenar els fluxes migratoris i la vulneració de drets fonamentals.

Promoure una política exterior i de cooperació alineada amb els drets humans i que no generi més desplaçament forçat ni que condicioni la cooperació al control fronterer.

6 Reforçar els compromisos de solidaritat

Millorar els protocols d'identificació i atenció a infants i adolescents sense referents familiars, especialment en fronteres com Ceuta i Melilla.

Excloure menors, persones amb necessitats especials i víctimes de violència de qualsevol forma de detenció.

Apostar per models d'acollida alternatius als grans centres i amb acompanyament psicosocial i jurídic especialitzat.

Continuar i reforçar la tasca de DPPIA en la identificació de menors amb necessitats de protecció internacional.

7 Governança multinivell i coordinació institucional

Crear una taula de treball dins del Comitè Català per a l'Acollida de Persones Refugiades amb participació activa de les entitats especialitzades.

Actualitzar el Pla de Protecció Internacional de Catalunya amb dotació pressupostària, indicadors clars i enfocament de drets humans així com el Pla de Immigració i Ciutadania.

Reforçar el paper dels municipis i les entitats socials en l'acollida, proporcionant finançament pluriennal i estable.

Garantir l'empadronament de totes les persones, al marge de la seva situació administrativa, per garantir al seu accés efectiu a drets.

8 Justícia migratòria i regularització àmplia

Accelerar la tramitació al Congrés de la ILP presentada per regularització YA per la regularització administrativa col·lectiva i àmplia per a totes les persones que viuen a l'Estat espanyol sense requisits complexos. Posar en marxa mesures de regularització extraordinària per a persones amb sol·licituds denegades, moltes de les quals treballen i quan se'ls denega se'ls expulsa a una situació d'irregularitat administrativa.

Desenvolupar polítiques estables i accessibles per a un model de gestió migratòria àgil, amb opcions per regularitzar la situació administrativa.

Acabar amb les batudes racistes, les identificacions per perfil ètnic i altres formes de violència institucional.

Clausura immediata dels Centres d'Internament d'Estrangers (CIE), ja que són espais de vulneració sistemàtica de drets i detencions arbitràries.

9 Formació, sensibilització i lluita contra la discriminació

Formar en matèria de protecció internacional i apatridia tots els operadors públics, inclosos cossos policials i professionals socials.

Generar una comunicació política positiva que neutralitzi discursos d'odi, amb accions de convivència i proximitat ciutadana.

Impulsar polítiques públiques de convivència i inclusió amb enfocament comunitari i reconeixement de la diversitat.

La Comissió Catalana d'Acció pel Refugi (CCAR) és una organització sense ànim de lucre i d'utilitat pública que té per objectiu la defensa del dret d'asil i els dels drets humans de les persones refugiades, apàtrides, sol·licitants de protecció internacional, d'apatrídia i migrants en situació de vulnerabilitat. La CCAR compta amb una trajectòria de més de vint anys en la defensa del dret d'asil i els drets de les persones refugiades i migrants a Catalunya. Ho fa a través dos eixos estratègics; l'atenció i acompanyament integral, especialitzat, professional i multidisciplinari en els processos d'acollida i inclusió d'aquests col·lectius, així com mitjançant la incidència política i social per tal d'incidir en l'agenda política, social i mediàtica. També treballa fomentant la participació social a través d'un voluntariat crític i transformador.

Toba'ns a:

www.ccar.cat

[@ccarefugi](#)

